

VALSTYBĖS ĮMONĖ ENERGETIKOS AGENTŪRA

**2013 METŲ
ATASKAITA APIE PAŽANGĄ ĮGYVENDINANT
NACIONALINIUS ENERGIJOS VARTOJIMO
EFEKTYVUMO TIKSLUS**

Vilnius, 2015 m.

TURINYS

1. Įžanga	6
2. Bendrųjų vidaus sąnaudų ir galutinio energijos suvartojimo kitimų apžvalga	8
2.1. Prieš praėjusius metus buvusių metų rodiklių sąmata	8
2.2. Bendrosios vidaus sąnaudos ir galutinės energijos suvartojimas	11
2.3. Namų ūkių sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas	13
2.4. Paslaugų sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas	15
2.5. Pramonės sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas	18
2.6. Transporto sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas	20
2.7. Energetikos sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas	23
2.8. Energijos vartojimo efektyvumo didinimo horizontalios priemonės	27
3. Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio ir 7 straipsnio įgyvendinimas.	28
4. Naujausia informacija apie svarbiausias praėjusiais metais įgyvendintas teisėkūros ir ne teisėkūros priemones, padedančias siekti bendrų nacionalinių 2020 metų energijos vartojimo efektyvumo tikslų.	30
PRIEDAS	31

Santrumpos

Ataskaita	2013 metų ataskaita apie pažangą įgyvendinant nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo tikslus
BETA	Viešojo įstaiga Būsto energijos taupymo agentūra
BVP	Bendrasis vidaus produktas
BVPi	Energijos sąnaudos BVP vienetui, grandininio susiejimo metodu
CE	Europos patvirtinimas (Conformité Européenne)
CPVA	Viešojo įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra
Daugiabučių namų projektas	Energijos vartojimo efektyvumo didinimo daugiabučiuose gyvenamuose namuose („Enervizija“) projektas
Direktyva 2012/27/ES	2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL 2012 L 315)
EEE	Europos ekonominė erdvė
ES	Europos Sąjunga
EVE	Energijos vartojimo efektyvumas
Horizontalios priemonės	EVE didinimo horizontaliosios priemonės
IAE	Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė
LAAIF	Biudžetinė įstaiga Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas
LED	Šviesos diodas (A light-emitting diode)
LMI	Lietuvos metrologijos inspekcija
LVPA	Viešojo įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra
NV sistemos	Nuotolinio duomenų surinkimo ir valdymo sistema
Priemonės	Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės
Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo	Žaliųjų pirkimų, kai buvo perkami produktai, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai pagal 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašas ¹
PVi	Energijos sąnaudos pridėtinės vertės vienetui, grandininio susiejimo metodu
Sąrašai	Prekių, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, ir šių prekių energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 metų spalio 8 d. nutarimu Nr. 1023 „Dėl Prekių, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, ir šių prekių energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų sąrašo patvirtinimo“; Prekių, išskyrus kelių transporto priemones, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, ir šių prekių energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 metų spalio 27 d. įsakymu Nr. 1-266 „Dėl Prekių, išskyrus kelių transporto priemones, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai, ir jų energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų sąrašo patvirtinimo“
Savivaldybių viešieji pastatai	Savivaldybėms nuosavybės teise priklausantys viešieji pastatai
Skaičiavimo taisyklės	Valstybės mastu sutaupyto energijos kiekio skaičiavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 metų balandžio 10 d. įsakymu Nr. 1-33 „Dėl Valstybės mastu sutaupyto

¹ Pagal Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai (1-oji, 2-oji ir 3-ioji produktų grupės), sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. D1-508 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. lapkričio 14 d. įsakymo Nr. D1-925 redakcija).

	energijos kiekio skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“
Stebėsenos taisyklės	Efektyvaus energijos išteklių ir energijos vartojimo stebėsenos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 metų liepos 9 d. nutarimu Nr. 692 „Dėl Efektyvaus energijos išteklių ir energijos vartojimo stebėsenos taisyklių patvirtinimo“
STR	Statybos techninis reglamentas
TEN-T	Europos Sąjungos transeuropinio transporto tinklas (The Trans-European Transport Networks)
Valstybės viešieji pastatai	Valstybei nuosavybės teise priklausančys viešieji pastatai
VEI	Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos
Viešųjų pastatų projektai	Viešųjų pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai
VP	ES fondų investicijų veiksmų programa

Lentelių sąrašas

1 lentelė	Bendrasis sutaupytas energijos kiekis pagal sektorius, GWh
2.1 lentelė	Pagrindinių 2012–2013 metų rodiklių suvestinė
2.2 lentelė	Namų ūkių sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai
2.3 lentelė	Paslaugų sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai
2.4 lentelė	Pramonės sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai
2.5 lentelė	Transporto sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai
2.6 lentelė	Energetikos sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai
2.7 lentelė	Įgyvendintų ir įgyvendinamų Horizontaliųjų priemonių suvestiniai rezultatai

1. Įžanga

Ataskaitos tikslas yra apžvelgti iki 2013 metų pabaigos šalyje įgyvendintas energijos išteklių naudojimo ir energijos vartojimo efektyvinimo programas ir kitas Priemones, įvertinti padarytą pažangą siekiant 2020 metų EVE tikslų. Ataskaitoje pateikti pagrindiniai EVE rodikliai ir jų kitimo tendencijos šalies ekonominės veiklos sektoriuose, valstybėje įgyvendintų Priemonių apžvalga.

Lietuva, kaip ir dauguma kitų ES valstybių, susiduria su esminiais iššūkiais trijose srityse: energijos tiekimo saugumo, energetikos sektoriaus konkurencingumo ir energetikos sektoriaus darnios plėtros. Tokią Lietuvos padėtį nulėmė tiek istorinės ir politinės aplinkybės, tiek turimi riboti vidiniai energijos ištekliai. Šalyje yra daug neišnaudoto EVE potencialo, ypač šilumos ir transporto sektoriuose.

Iki 2020 metų Lietuvoje šilumos energijos vartojimas pastatuose, daugumą jų atnaujinus, sumažėtų 30–40 proc. Atsižvelgiant į didelį investicijų poreikį, atnaujinimo pirmenybė bus teikiama didžiausią vartojimo efektyvumo didinimo potencialą turintiems pastatams.

Namų ūkių ir transporto sektoriuose įmanoma sutaupyti daugiausia energijos – 65 procentus viso taupymo potencialo (namų ūkių sektoriaus taupymo potencialas yra lygus 290 ktne, o transporto sektoriaus – 300 ktne).

Įvertinus visą energijos taupymo potencialą, svarbiausias energijos efektyvumo srities strateginis tikslas yra iki 2020 metų pasiekti bendrąjį galutinio energijos suvartojimo taupymo tikslą – sutaupyti 11,7 TWh galutinės energijos (skaičiuojant suminiu metodu).

Lietuva numato gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų sektoriuose EVE padidinti atnaujinant pastatus. Kiekvienais metais numatoma sutaupyti apie 48 ktne energijos dėl efektyvesnio šilumos vartojimo ir efektyviai energiją vartojančių prietaisų naudojimo.

Transporto sektoriuje EVE bus pagerintas taikant priemones automobilių parkui atnaujinti, pereinant prie modernaus ir aplinką tausojančio viešojo transporto, optimizuojant transporto infrastruktūrą ir skatinant investicijas į aplinką tausojančias transporto priemones.

Ataskaita parengta vadovaujantis Direktyvos 2012/27/ES reikalavimais, Skaičiavimo taisyklėmis, Stebėsenos taisyklėmis bei Europos Komisijos parengta rekomenduojama metodika „Recommendations on Measurement and Verification Methods in the Framework of the Directive 2006/32/EC on Energy End-Use Efficiency and Energy Services“².

² <http://www.energy-community.org/pls/portal/docs/906182.PDF>;

Rengiant Ataskaitą naudoti Lietuvos statistikos departamento, energetikos įmonių, kitų institucijų ir organizacijų, atsakingų už Priemonių įgyvendinimą, pateikti duomenys bei viešai prieinama informacija.

2013 metais bendrasis sutaupyta energijos kiekis apskaičiuotas „nuo atskiro prie bendro“ (*bottom-up*) metodu, įvertinant kiekvienos įgyvendintos Priemonės sutaupyta bendrąjį energijos kiekį. Dalies Priemonių poveikio kiekybiškai išmatuoti ir patikrinti nėra galimybių, todėl jas įgyvendinus sutaupyta bendrasis energijos kiekis nepateiktas, o pagal atskirų sektorių priemonių grupes sutaupyta bendrasis energijos kiekis pateikiamas 1 lentelėje. Šioje lentelėje nurodomas 2013 metais sutaupyta bendrasis energijos kiekis, taip pat visas bendrasis sutaupyta energijos kiekis nuo 2008 iki 2013 metų.

1 lentelė. Bendrasis sutaupyta energijos kiekis, GWh

	2013 metais bendrasis sutaupyta energijos kiekis³, GWh	2008–2013 metais bendrasis sutaupyta energijos kiekis, GWh
Namų ūkių sektorius	25,50	185,84⁴
Paslaugų sektorius	82,36	304,60⁵
Pramonės sektorius	5,85	12,82
Energetikos sektorius	74,03	523,46
Transporto sektorius	0,70	0,70
Horizontaliosios priemonės	56,20	777,60
Iš viso:	244,64	1805,02

³ Dalies Priemonių poveikio kiekybiškai išmatuoti ir patikrinti nėra galimybių, kokybiniai Priemonių rodikliai pateikiami tolimesniuose skyriuose pagal konkrečias Priemonių grupes;

⁴ Patikslinta pagal 2013 metų daugiabučių atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos aprašo duomenis <http://www.am.lt/VI/index.php#a/14322>;

⁵ Vadovaujantis savivaldybių pateikta informacija, valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšomis iki 2013 metų pabaigos buvo įgyvendinti kultūros paskirties pastatų atnaujinimo 6 projektai, sutaupyta 1,66 GWh šilumos.

2. Bendrųjų vidaus sąnaudų ir galutinio energijos suvartojimo kitimų apžvalga

Šiame skyriuje pateikiama prieš praėjusius metus buvusių metų ($X^{(6)}$ -2 metai) rodiklių sąmata, platesnė bendrųjų vidaus sąnaudų⁷ ir galutinės energijos suvartojimo⁸ kitimų apžvalga 2000–2013 metų laikotarpiu. Detaliau pateikiami energijos suvartojimo rodikliai namų ūkių, paslaugų, pramonės, transporto, energetikos sektoriuose ir aptariamas energijos intensyvumo kitimas.

2.1. Prieš praėjusius metus buvusių metų rodiklių sąmata

Ataskaitos 2.1 lentelėje pateikiami Direktyvos 2012/27/ES XIV priedo 1 dalyje reikalaujami svarbiausi statistiniai rodikliai, apibūdinantys energijos suvartojimą Lietuvoje 2013 metais, kartu pateikiant atitinkamus 2012 metų duomenis, kurie leidžia vertinti padarytą bendrąją pažangą, siekiant 2020 metų EVE tikslų. Paminėtini tokie rodikliai, kaip bendrasis galutinės energijos suvartojimas šalyje ir jos ūkio sektoriuose (pramonės, transporto, namų ūkių ir paslaugų), bendroji pridėtinė vertė pramonės sektoriuje ir paslaugų sektoriuje, bendrasis namų ūkių skaičius ir namų ūkių vidutinės disponuojamosios pajamos (piniginės ir natūrinės pajamos vienam namų ūkiui), energijos gamyba ir kokios jai pagaminti buvo reikalingos kuro sąnaudos, energijos transportavimo ir paskirstymo nuostoliai ir pan.

Įvertinus Lietuvos ūkio būklę bei išorės veiksnių įtaką raidos tendencijoms, Lietuvos ekonomikos augimas numatomas lėtesnis nei prognozuota 2014 metais, tačiau jis ir toliau išliks tarp sparčiausiųjų ES bei euro zonoje. Šiomet, 2015 metais, numatomas 2,5 proc. BVP augimas. Prognozės atnaujintos, įvertinus nuo 2014 metų rugsėjo atsiradusias naujas aplinkybes. Didžiausią įtaką Lietuvos ekonomikai darantys išorės veiksniai šiuo metu sunkiai nuspėjami, jų rizika tebėra aukšta. Aštrėjantis Rusijos ir Ukrainos konfliktas bei abipusės ES ir Rusijos sankcijos lėmė lėtesnę Lietuvai svarbių užsienio prekybos partnerių ekonomikos plėtrą 2015 metais. Pigesni energetiniai produktai bei euro kurso silpnėjimas trumpuoju laikotarpiu mažins neigiamą susilpnėjusios išorės paklausos įtaką Lietuvos ekonomikai ir suteiks konkurencinių pranašumų, prekiaujant su ne euro zonos valstybėmis. Dėl numatomos didėjančios paklausos pagrindinių Lietuvos užsienio prekybos partnerių rinkose, sėkmingo

⁶einamieji metai (t. y. 2015 metai);

⁷Bendrosios vidaus sąnaudos – pirminės energijos gamyba, pridėjus regeneruotus produktus, importą, atėmus eksportą, tarptautinį jūrinių bunkerio vartojimą, pridėjus arba atėmus atsargų pasikeitimus;

⁸Galutinis energijos suvartojimas – kuras ir energija, pateikti galutiniams vartotojams: pramonės, statybos, žemės ūkio, kitų ekonominės veiklos rūšių įmonėms ir namų ūkiams.

Lietuvos eksportuotojų įsitvirtinimo naujose rinkose, augančios vidaus paklausos ir ES mastu vykdomos ekonomikos skatinimo politikos nuo kitų metų Lietuvos BVP augimo tempas nuosekliai spartės: prognozuojama, kad 2016 metais BVP išaugs 3,2 proc., 2017 metais – 3,5 proc., 2018 metais – 3,9 proc.⁹

2.1 lentelė. Pagrindinių 2012–2013 metų rodiklių suvestinė¹⁰

Rodiklis (mato vnt.)	Vertė	
	2012 metai	2013 metai
Bendrasis pirminės energijos suvartojimas (ktne)	7385,3	6980,3
Bendrasis galutinės energijos suvartojimas ¹¹ (ktne)	4833,9	4725,0
galutinės energijos suvartojimas pramonės sektoriuje (ktne)	960,7	939,2
galutinės energijos suvartojimas transporto sektoriuje (ktne)	1574,5	1578,8
galutinės energijos suvartojimas namų ūkių sektoriuje (ktne)	1535,1	1467,8
galutinės energijos suvartojimas paslaugų sektoriuje (ktne)	611,8	594,11
Bendroji pridėtinė vertė pramonės sektoriuje ¹² (mln. eurų)	6513,5	6730,7
Bendroji pridėtinė vertė paslaugų sektoriuje ¹³ (mln. eurų)	18569,3	19125,1
Namų ūkių disponuojamosios pajamos ¹⁴ (eurų)	8244	8916
Bendrasis namų ūkių skaičius (tūkst. vnt.)	1327	1310
BVP ¹⁵ (mln. eurų)	30854,1	31859,1
Elektra, pagaminta šiluminėse elektrinėse (GWh)	3336,6	2807,3
Kogeneracijos būdu pagaminta elektra (GWh)	1823	1665
Šiluma, pagaminta šiluminėse elektrinėse (ktne)	467,3	449,0
Kogeneracinėse elektrinėse pagaminta šiluma, įskaitant pramonės įmonių liekamąją šilumą (ktne)	703,3	672,7
Kuro sąnaudos šiluminėse elektrinėse (ktne)	1048,8	908,9
Kuro sąnaudos kogeneracinėse elektrinėse (ktne)	624,4	605,5
Transportavimo ir paskirstymo nuostoliai (ktne)	215,4	203,7
Bendrasis keleivio kilometrų skaičius (pkm) (mln. km)	4408	4334
Bendrasis tonkilometrų skaičius (tkm) (mln. tkm)	38255	40247
Gyventojų skaičius ¹⁶ (tūkst. vnt.)	2987,8	2957,7
Centralizuotai tiekiamos šilumos gamyba ¹⁷ (TWh)	9,8	9,2
Kuro sąnaudos centralizuotai tiekiamos šilumos gamybai ¹⁸ (ktne)	1416,9	1251,6

Lietuvoje bendrasis pirminės energijos suvartojimas 2013 metais, lyginant su 2012 metais, sumažėjo 405 ktne, arba 5,5 proc. Bendrasis galutinės energijos suvartojimas sumažėjo 108,9 ktne, arba 2,3 proc. Galutinės energijos suvartojimas ūkio sektoriuose 2013 metais lyginant su 2012 metais, kito taip:

⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis.

¹⁰ Lentelėi sudaryti panaudoti Lietuvos statistikos departamento duomenys.

¹¹ neperskaičiuota klimatinėms sąlygoms.

¹² grandininio susiejimo metodas.

¹³ grandininio susiejimo metodas.

¹⁴ piniginių ir natūrinių pajamos vienam namų ūkiui.

¹⁵ grandininio susiejimo metodas.

¹⁶ gyventojų vidutinis metinis skaičius.

¹⁷ papildomi duomenys, pateikiami vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1099/2008 dėl energetikos statistikos.

¹⁸ papildomi duomenys, pateikiami vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1099/2008 dėl energetikos statistikos.

- 1) pramonės sektoriuje sumažėjo 21,5 ktne, arba 2,2 proc.;
- 2) transporto sektoriuje padidėjo 4,3 ktne, arba 0,3 proc.;
- 3) namų ūkių sektoriuje sumažėjo 67,3 ktne, arba 4,4 proc.;
- 4) paslaugų sektoriuje sumažėjo 17,69 ktne, arba 2,9 proc.

Pagal pateiktus duomenis matyti, kad galutinės energijos suvartojimas sumažėjo visuose ūkio sektoriuose, išskyrus transporto sektorių. Čia galutinis energijos suvartojimas padidėjo labai nežymiai, tai yra 0,3 proc. Taigi bendrojo galutinės energijos suvartojimo pokyčius galima vertinti palankiai.

Bendroji pridėtinė vertė Lietuvos pramonės sektoriuje 2013 metais padidėjo 217,2 mln. eurų, arba 3,3 proc., o paslaugų sektoriuje – 555,8 mln. eurų, arba 3,0 proc.

Namų ūkių disponuojamosios pajamos (piniginės ir natūrinės pajamos vienam namų ūkiui) 2012 metais sudarė 8244 eurų, 2013 metais – 8916 eurų vienam namų ūkiui. Namų ūkių disponuojamosios pajamos paaugo 672 eurai, arba 8,2 proc.

Bendrasis namų ūkių skaičius Lietuvoje 2012 metais buvo 1327 tūkst. vienetų, o 2013 metais – 1310 tūkst. vienetų, tai yra sumažėjo 17 tūkstančiu vienetų, arba 1,3 proc.

Šalies BVP 2012 metais siekė 30854,1 mln. eurų, o 2013 metais – 31859,1 mln. eurų – padidėjo 1005 mln. eurų, arba 3,3 proc. Taigi, 2013 metų Lietuvos BVP pokyčiai vertinami gerai.

2013 metais sumažėjo Lietuvos šiluminėse elektrinėse pagamintos elektros kiekis. 2012 metais šiose elektrinėse buvo pagaminta 3336,6 GWh elektros, o 2013 metais – 2807,3 GWh, tai yra, 529,3 GWh, arba 15,9 proc. mažiau.

Lietuvoje kogeneracijos būdu (vienalaikė energijos gamyba, kai to paties technologinio proceso metu gaminama elektra ir naudingoji šiluma) 2012 metais buvo pagaminta 1823 GWh elektros, o 2013 metais – 1665 GWh. Čia elektros gamyba sumažėjo 158 GWh, arba 8,7 proc.

Šalies šiluminėse elektrinėse 2012 metais buvo pagaminta 467,3 ktne šilumos, o 2013 metais mažiau – 449 ktne, tai yra šilumos gamyba sumažėjo 18,3 ktne, arba 3,9 proc.

Kogeneracinėse elektrinėse pagamintas šilumos kiekis, įskaitant pramonės įmonių liekamąją šilumą, 2012 metais sudarė 703,3 ktne, o 2013 metais sumažėjo iki 672,7 ktne, tai yra kogeneracinėse elektrinėse pagamintas šilumos kiekis 2013 metais sumažėjo 30,6 ktne, arba 4,4 proc.

Kuro sąnaudos šiluminėse elektrinėse 2012 metais sudarė 1048,8 ktne, o 2013 metais – 908,9 ktne, tai yra sumažėjo 139,9 ktne, arba 13,3 proc.

Kuro sąnaudos kogeneracinėse elektrinėse 2012 metais sudarė 624,4 ktne, o 2013 metais – 605,5 ktne, tai yra sumažėjo 18,9 ktne, arba 3,0 proc.

Energijos transportavimo ir paskirstymo nuostoliai 2012 metais siekė 215,4 ktne, o 2013 metais sumažėjo iki 203,7 ktne, tai yra 11,7 ktne, arba 5,4 proc.

Galutinės energijos suvartojimas 2013 metais, lyginant su 2012 metais, transporto sektoriuje padidėjo nežymiai – 4,3 ktne, arba 0,3 proc. Taip pat bendrasis keleivio kilometrų skaičius (pkm) sumažėjo 74 mln. kilometrų, arba 1,7 proc., tai yra 2012 metais buvo 4408 mln. kilometrų, o 2013 metais – 4334 mln. kilometrų. Tačiau bendrasis tonkilometrų skaičius (tkm) padidėjo 1992 tonkilometrais, arba 5,2 proc., tai yra 2012 metais siekė 38255 mln. tonkilometrų, o 2013 metais išaugo iki 40247 tonkilometrų.

Lietuvoje 2012 metais gyventojų vidutinis metinis skaičius buvo 2987,8 tūkst. vienetų, o 2013 metais sumažėjo iki 2957,7 tūkst. vienetų,– sumažėjo 30,1 tūkst. vienetų, arba 1,0 proc.

Centralizuotai tiekiamos šilumos gamyba 2012 metais sudarė 9,8 TWh, o 2013 metais – 9,2 TWh, tai yra sumažėjo 0,6 TWh, arba 6,1 proc. Kuro sąnaudos centralizuotai tiekiamos šilumos gamybai 2012 metais sudarė 1416,9 ktne, o 2013 metais – 1251,6, tai yra sumažėjo 165,3 ktne, arba 11,7 proc.

2.2. Bendrosios vidaus sąnaudos ir galutinės energijos suvartojimas

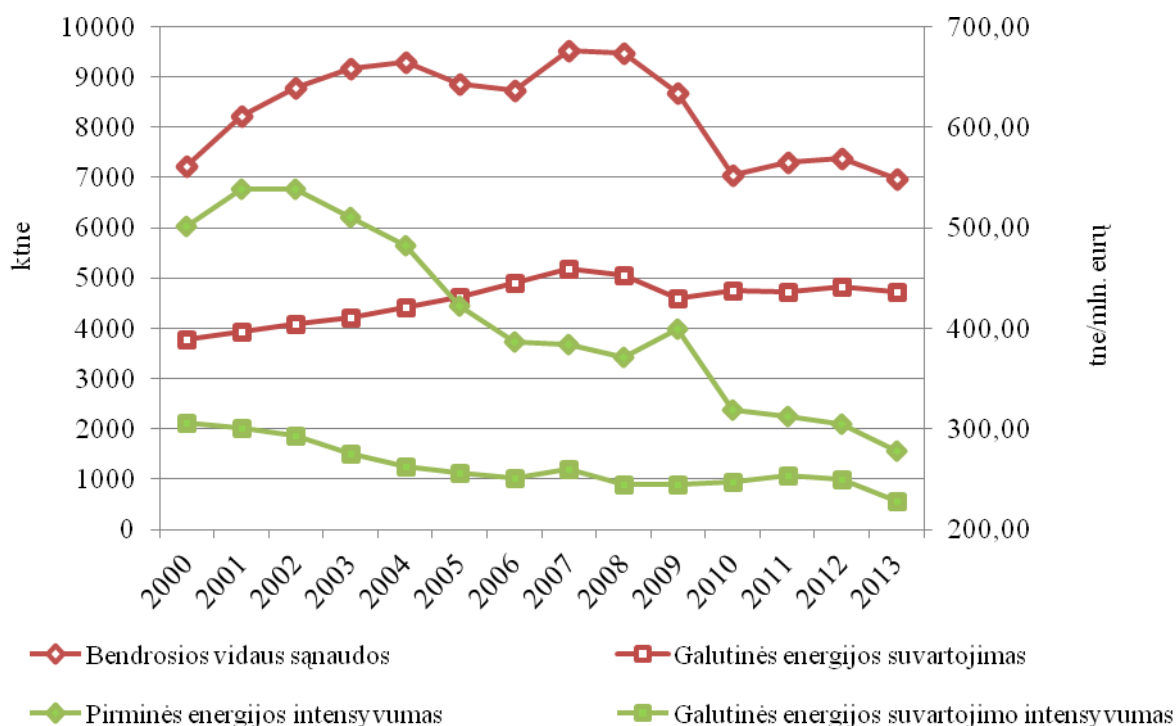
Nuo 2000 metų Lietuvos ekonomika sparčiai augo, šis augimas atsispindėjo ir bendrosiose vidaus sąnaudose bei galutinės energijos suvartojime. 2000–2007 metų ekonomikos augimas turėjo įtakos bendrųjų vidaus sąnaudų ir galutinės energijos suvartojimo augimui (bendrosios vidaus sąnaudos išaugo 24 proc., galutinės energijos suvartojimas 27 proc.). 2007 metais prasidėjęs ekonomikos nuosmukis nulėmė bendrųjų vidaus sąnaudų mažėjimą ir ženklių kritimą 2010 metais (nuo 9512 ktne 2007 metais iki 7045 ktne 2010 metais). 2010–2013 metų laikotarpiu bendrosios vidaus sąnaudos nežymiai svyravo ir 2013 metais nukrito iki 6980 ktne.

Pirminės energijos¹⁹ intensyvumas ir galutinės energijos suvartojimo intensyvumas 2000–2013 metų laikotarpiu dėl išaugusių energijos sąnaudų bendrojo vidaus produkto vienetui smuko (pirminės energijos intensyvumas nuo 501 tne/mln. eurų iki

¹⁹ Pirminė energija – energija, sukaupta gamtiniuose ištekliuose: organiniame kure (naftoje, durpėse, biomasėje ir kt.) slypinti energija; vandens potencinė energija; vėjo, geoterminė, cheminių procesų energija; branduolinių reakcijų išskiriama energija. Branduolinė energija pateikiama kaip vietinė energija, neatsižvelgiant į tai, kad branduolinis kuras yra importuojamas.

278 tne/mln. eurų, galutinės energijos suvartojimo intensyvumas nuo 306 tne/mln. eurų iki 229 tne/mln. eurų).

Energijos suvartojimo ir energijos intensyvumo kitimas 2000–2013 metais pateikiamas 1 paveiksle.

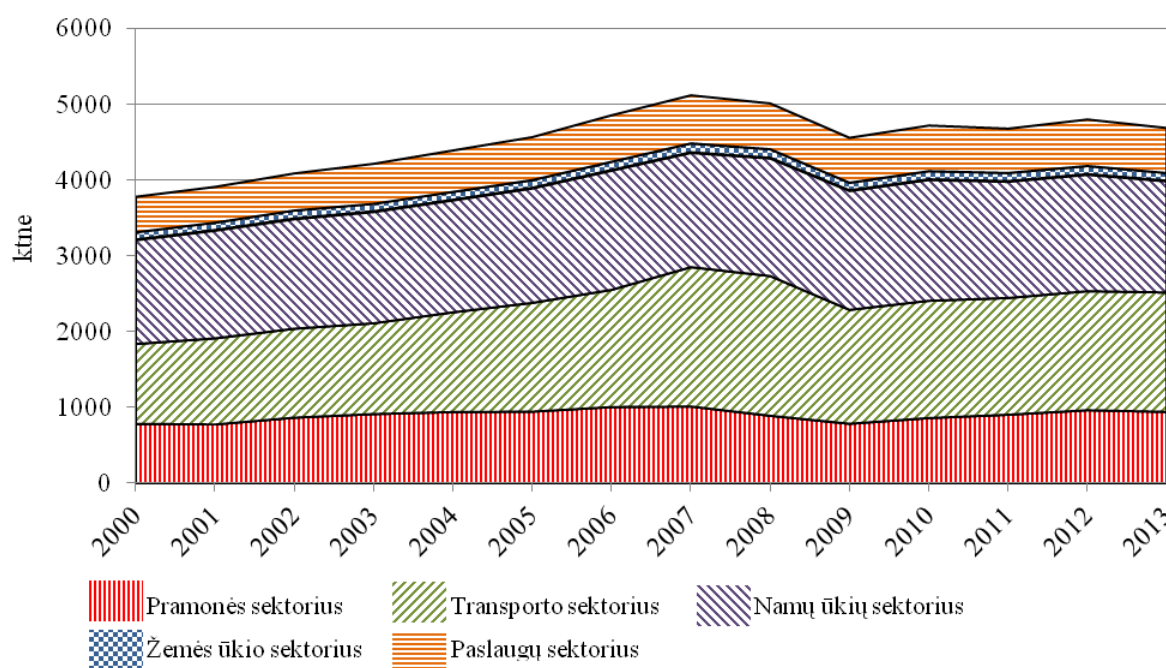
1 pav. Bendrųjų vidaus sąnaudų, galutinės energijos suvartojimo, pirminės energijos intensyvumo ir galutinės energijos suvartojimo intensyvumo kitimas 2000–2013 metais

Didžiausias galutinės energijos suvartojimo pokytis 2000–2013 metais buvo transporto sektoriuje – šiuo laikotarpiu suvartojimas transporto sektoriuje išaugo nuo 1056 iki 1579 ktne, taip pat 2000–2013 metais augo energijos suvartojimas pramonės ir paslaugų sektoriuose (nuo 781 ktne iki 939 ktne pramonės sektoriuje; nuo 468 ktne iki 594 ktne paslaugų sektoriuje).

Iki 2007 metų, dėl ekonomikos augimo, energijos suvartojimas pramonės ir paslaugų sektoriuose nuosekliai augo, tuo metu namų ūkio ir žemės ūkio sektoriuose energijos suvartojimas nežymiai svyravo. Nuo 2007 metų, prasidėjus ekonomikos nuosmukiui, galutinės energijos suvartojimas krito visuose sektoriuose (išskyrus namų ūkius) iki 5114 ktne (palyginimui, 2000 metų lygis – 3775 ktne). Namų ūkių sektoriuje kritimas buvo ne toks žymus dėl stabilesnių energijos vartojimo poreikių nepriklausomai nuo rinkos svyravimų.

Didžiausias galutinės energijos suvartojimo mažėjimas buvo transporto, žemės ūkio, pramonės ir paslaugų sektoriuose. 2013 metais, lyginant su 2007 metais, galutinės energijos suvartojimas sumažėjo 8,6 proc. Bendrame galutinės energijos suvartojimo kontekste 2013 metais didžiausias galutinės energijos kiekis buvo suvartotas transporto sektoriuje – 1578,8 ktne ir namų ūkių sektoriuose – 1467,8 ktne, pramonės sektoriuje – 939,2 ktne, prekybos ir paslaugų sektoriuje – 594,1 ktne. Mažiausiai sunaudota žemės ūkio sektoriuje – 103,1 ktne.

Galutinės energijos suvartojimo kitimas 2000–2013 metais pagal sektorius pateiktas 2 pav.

2 pav. Galutinės energijos suvartojimo kitimas pramonės, žemės ūkio, transporto, paslaugų ir namų ūkių sektoriuose 2000–2013 metais

2.3. Namų ūkių sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas

Namų ūkių sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių tikslas – užtikrinti gyvenamosios paskirties pastatų atnaujinimo projektų ir atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo šiuose pastatuose projektų finansavimą ir įgyvendinimą, plėtoti visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą EVE didinimo ir energijos taupymo pastatuose klausimais.

2.2 lentelė. Namų ūkių sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai²⁰

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Įgyvendinamos Priemonės			
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa ²¹	2005–2020	21,74	155,22
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai	2007–2013		
Savivaldybių probleminių teritorijų plėtros programos	2008–2013	3,41	10,27
Klimato kaitos specialioji programa	2010–	n. d.	n. d.
2007–2013 metų Ignalinos programa	2007–2013	0,35	0,35
2014–2020 metų periodo ES struktūriniai fondai ²²	2014–2020	netaikoma	netaikoma
Iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais			
Energijos taupymo/būsto demonstracinis projektas	1998–2003	netaikoma	20
IŠ VISO		25,50	185,84

Galutinės energijos suvartojimas namų ūkiuose 2000–2006 metais vidutiniškai augo po 1,6 proc., 2007–2013 metų laikotarpiu galutinės energijos suvartojimas svyravo dėl elektros bei šilumos energijos sąnaudų pokyčių. 2013 metais galutinės energijos suvartojimas namų ūkių sektoriuje sudarė 1467,8 ktne ir buvo mažesnis nei 2012 ar 2011 metais. Tam įtakos turėjo sumažėjęs gamtinių dujų bei šilumos suvartojimas.

Mažesnis šilumos suvartojimas susijęs su pastatų atnaujinimo procesais, tuo tarpu kai gamtinių dujų suvartojimo mažėjimo procesai aiškintini perėjimu prie kitos rūšies kuro.

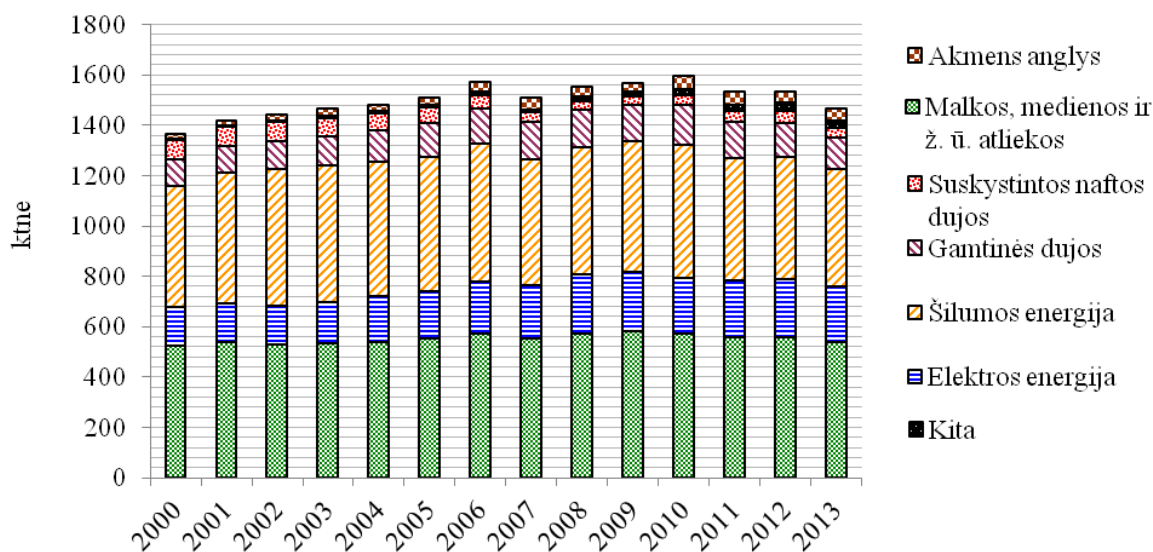
Nuo 2000 metų gamtinių dujų suvartojimas namų ūkių sektoriuje sparčiai didėjo – nuo 104 ktne 2000 metais iki 158 ktne 2010 metais, tačiau ilgainiui gyventojams pereinant prie kitų rūšių kuro, nuo 2011 metų gamtinių dujų vartojimo apimtys ėmė mažėti ir 2013 metais tesudarė 123 ktne.

2013 metais namų ūkiuose daugiausia buvo suvartota malkų bei kurui skirtų medienos atliekų ir žemės ūkio atliekų – 540,1 ktne. Galutinės energijos suvartojimo kitimas pateiktas 3 paveiksle.

²⁰ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede;

²¹ Pateikiant Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo rezultatus, įvertintos ir daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų ar gyventojų iniciatyva bei jų lėšomis 2012 metais įgyvendintos atskiros energiją taupančios priemonės;

²² Planuojama apie 14 proc. 2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų lėšų investuoti į EVE ir atsinaujinančios energetikos sritis.

3 pav. Galutinės energijos suvartojimo kitimas namų ūkių sektoriuje 2000–2013 metais

2.4. Paslaugų sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas

Paslaugų sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių tikslas – mažinti viešosios paskirties pastatuose suvartojamos energijos sąnaudas, atnaujinti gydymo, kultūros, mokslo, sporto, administracinės, ir kitos paskirties pastatus, taip pat skatinti ir vykdyti žaliuosius pirkimus bei prekių, kuriems taikomi EVE reikalavimai, viešuosius pirkimus.

2.3 lentelė. Paslaugų sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai²³

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Įgyvendinamos Priemonės			
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai	2007–2013	82	208
Švietimo įstaigų modernizavimo programa	2009–2016	n. d. ²⁴	n. d.
Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metų programa	2003–2013	n. d.	n. d.
Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 metų programa	2007–2020	n. d.	n. d.
Muziejų modernizavimo 2007–2015 metų programa	2007–2015	n. d.	n. d.
2007–2013 metų Ignalinos programa	2007–2013	0,36	0,94
Klimato kaitos specialioji programa	2010–	n. d.	n. d.
EEE ir Norvegijos finansiniai mechanizmai	2004–2014	n. d.	n. d.
EVE reikalavimai viešųjų pirkimų metu	2008–	n. d.	n. d.

²³ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede.

²⁴ Nėra duomenų.

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Žalieji pirkimai	2008–	n. d.	n. d.
Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa	2011–2017	n. d.	n. d.
Nacionalinio dokumentų fondo administravimo programa	2002–2020	n. d.	n. d.
Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa	2014–2020	netaikoma	netaikoma
2014–2020 metų periodo ES struktūriniai fondai ²⁵	2014–2020	netaikoma	netaikoma
Iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais			
2004–2006 metų periodo ES struktūriniai fondai	2004–2006	netaikoma	34
Mokyklų tobulinimo programa	2002–2005	netaikoma	11
Valstybės institucijų pastatų energijos taupymo investicijų programa	2003–2005	netaikoma	4
Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis 2006–2008 metų programa	2006–2008	netaikoma	23
Mokslo ir studijų institucijų renovavimo ir rekonstravimo 2007–2009 metų programa	2007–2009	netaikoma	1
Aukštųjų mokyklų studentų bendrabučių atnaujinimo programa	2006–2009	netaikoma	4
Įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo 2004–2009 metų programa	2004–2009	netaikoma	11
Specialioji programa „Energijos taupymo projektų įgyvendinimas“	2004–2008	netaikoma	6
Savivaldybių švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės ir kitos paskirties statinių statybos, rekonstravimo, remonto ir materialinio aprūpinimo programos	2003–2008	netaikoma	n. d.
IŠ VISO		82,36	304,60²⁶

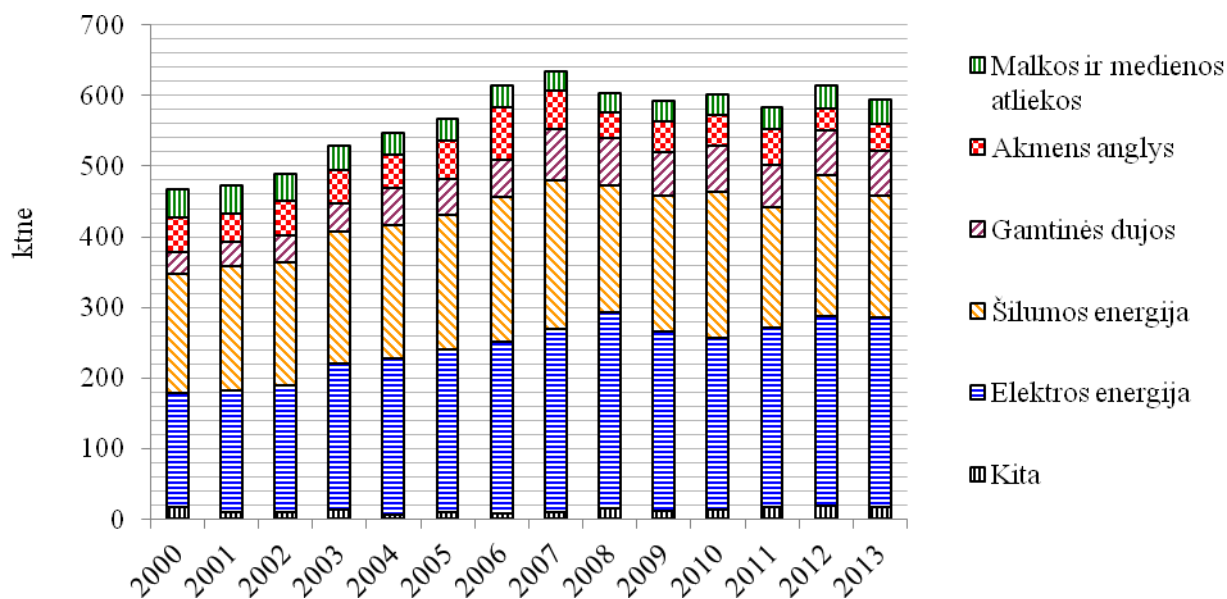
Galutinės energijos suvartojimo kitimas paslaugų sektoriuje pateiktas 4 pav.

2000–2007 metais galutinės energijos suvartojimas paslaugų sektoriuje vidutiniškai augo penkiais procentiniais punktais per metus. Šis augimas buvo susijęs su elektros bei šilumos bei gamtinių dujų išaugusiu suvartojimu.

Dėl ekonomikos lėtėjimo, 2008–2013 metais bendrasis galutinės energijos suvartojimas šiame sektoriuje mažėjo iki 594,1 ktne. Šiuo laikotarpiu galutinės energijos suvartojimas svyravo (2013 metais mažėjo ir sudarė – 269,2 ktne elektros, 171,2 ktne šilumos, 63,4 ktne gamtinių dujų ir 34,6 ktne malkų bei medienos atliekų).

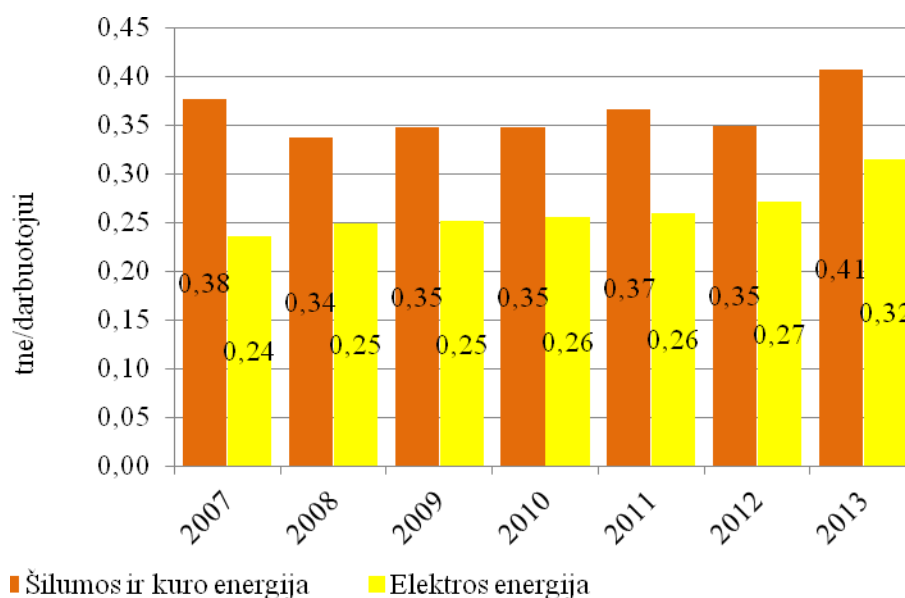
²⁵ Planuojama apie 14 proc. 2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų lėšų investuoti į EVE ir atsinaujinančios energetikos sritis;

²⁶ Vadovaujantis savivaldybių pateikta informacija valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšomis iki 2013 metų pabaigos buvo įgyvendinti 6 kultūros paskirties pastatų atnaujinimo projektai, sutaupyta 1,66 GWh šilumos.

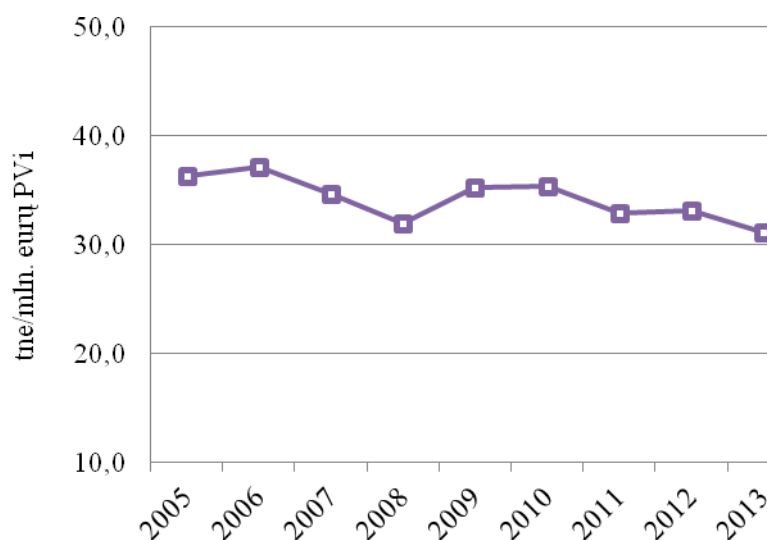
4 pav. Galutinės energijos suvartojimo kitimas paslaugų sektoriuje 2000–2013 metais

Energijos sąnaudų, tenkančių vienam darbuotojui (tne/darbuotojui) kitimas paslaugų sektoriuje pateiktas 5 pav. Paslaugų sektoriuje dirbančių darbuotojų skaičius 2007–2013 metais svyravo, atitinkamai šilumos ir kuro suvartojimas svyravo. Elektros suvartojimas, nepaisant darbuotojų skaičiaus svyravimų šiuo laikotarpiu augo (5 pav.).

5 pav. Energijos sąnaudų vienam darbuotojui kitimas paslaugų sektoriuje 2007–2013 metais

Spartesnis paslaugų sektoriaus pridėtinės vertės nei energijos sąnaudų augimas lėmė energijos intensyvumo paslaugų sektoriuje mažėjimą. PVi paslaugų sektoriuje kitimas pateiktas 6 pav.

6 pav. PVi paslaugų sektoriuje 2005–2013 metais

2.5. Pramonės sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas

Pramonės sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių tikslas – skatinti diegti pažangias ir efektyvias energijos gamybos technologijas, didinti energijos gamybos efektyvumą; skatinti mažas ir vidutines įmones diegti šiuolaikiškus vadybos metodus ir valdymo sistemas; skatinti įgyvendinti projektus, susijusius su išmetamo į atmosferą teršalų ir šiltnamio dujų kiekio mažinimu.

2.4 lentelė. Pramonės sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai²⁷

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Įgyvendinamos Priemonės			
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Energijos gamybos efektyvumo didinimas)	2007–2013	n. d.	n. d.
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Procesas LT)	2007–2013	n. d.	n. d.
Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa	1999–	n. d.	4,3

²⁷ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede.

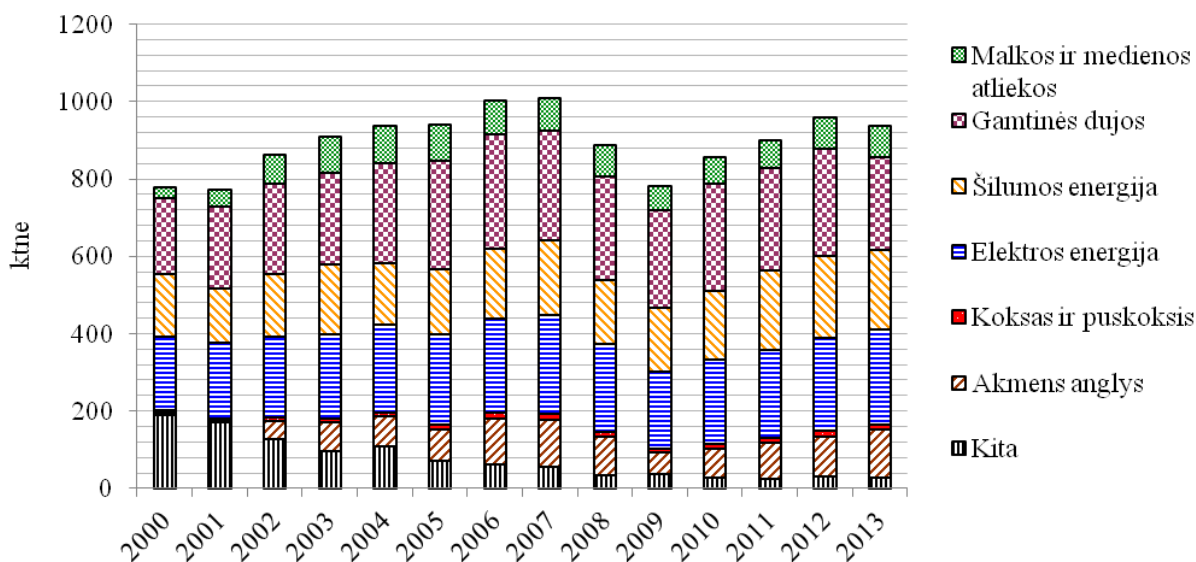
Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Klimato kaitos specialioji programa	2010–	n. d.	n. d.
EEE ir Norvegijos finansiniai mechanizmai – Žalios pramonės inovacijos	2009–2014	n. d.	n. d.
Pramonės įmonių įgyvendintos Priemonės	2011–	5,85	8,518
2014–2020 metų periodo ES struktūriniai fondai ²⁸	2014–2020	netaikoma	netaikoma
IŠ VISO		5,85	12,82

Galutinės energijos suvartojimo kitimas pramonės sektoriuje pateiktas 7 pav.

2002 metais galutinės energijos suvartojimas pramonės sektoriuje išaugo iki 863 ktne dėl elektros ir šilumos bei gamtinių dujų suvartojimo augimo.

Prasidėjus ekonomikos nuosmukiui, 2008–2009 metų laikotarpiu, galutinės energijos suvartojimas mažėjo 12 proc. Nuo 2009 metų, pramonės sektoriui prisitaikant prie pasikeitusių rinkos sąlygų, galutinės energijos suvartojimas šiame sektoriuje ėmė augti nuo 782 ktne iki 939 ktne – 2013 metais.

2013 metais pramonėje daugiausia suvartota elektros – 247,5 ktne, gamtinių dujų – 240,1 ktne, šilumos – 204,8 ktne, tuo tarpu akmens anglies – 122,5 ktne, malkų bei medienos atliekų – 81,1 ktne.

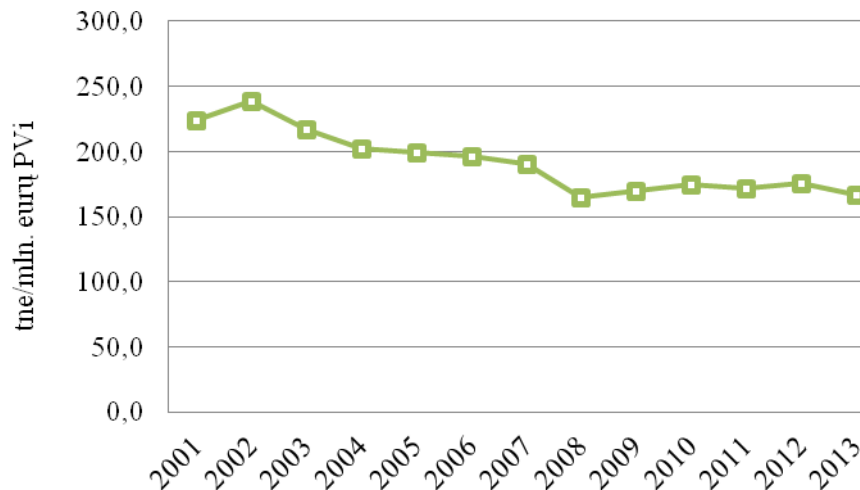
7 pav. Galutinės energijos suvartojimo kitimas pramonės sektoriuje 2000–2013 metais

²⁸ Planuojama apie 14 proc. 2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų lėšų investuoti į EVE ir atsinaujinančios energetikos sritis.

PVi kitimas pramonės sektoriuje pateiktas 8 pav.

2001–2008 metais pramonės sektoriuje sukuriama pridėtinė vertė išaugo 39 proc., o energijos sąnaudos išaugo 17 proc. Tai lėmė energijos sąnaudų pridėtinės vertės vienetui sumažėjimą 26 proc. Energijos sąnaudų augimas buvo 2,2 karto mažesnis nei pridėtinės vertės augimas, todėl PVi mažėjo.

2009–2013 metų laikotarpiu PVi pramonės sektoriuje sumažėjo 2 proc. dėl 16 proc. išaugusios pridėtinės vertės ir 17 proc. išaugusių energijos sąnaudų.

8 pav. PVi pramonės sektoriuje 2001–2013 metais

2.6. Transporto sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas

Transporto sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių tikslas – modernizuoti viešojo transporto paslaugų sistemą, įrengti saugaus eismo priemones, tobulinti eismo sąlygas geležinkeluose, mažinti neigiamą transporto poveikį aplinkai; rekonstruoti valstybinės reikšmės kelius ir geležinkelius, plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūrą, formuoti reikiamo pralaidumo ir patikimumo susisiekimo infrastruktūros (gatvių, pėsčiųjų ir dviračių takų) tinklą.

2.5 lentelė. Transporto sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai²⁹

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Įgyvendinamos priemonės			
Kelių transporto priemonių techninė apžiūra	1994–	n. d.	n. d.
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra)	2007–2013	n. d.	n. d.
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetas – Esminė ekonominė infrastruktūra)	2007–2013	n. d.	n. d.
2007–2013 metų ES struktūriniai fondai (Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetas – Transeuropinių transporto tinklų plėtra)	2007–2013	n. d.	n. d.
Kelių infrastruktūros gerinimas ir transporto grūsčių mažinimas	2000–2015	n. d.	n. d.
Akcija „Diena be automobilio“	2002–	n. d.	n. d.
Transporto įmonių įgyvendintos Priemonės	2013	0,70	n. d.
2014–2020 metų ES struktūriniai fondai ³⁰	2014–2020	netaikoma	netaikoma
Iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais			
Klimato kaitos specialioji programa	2012	netaikoma	n. d.
Automatizuotos transporto valdymo sistemos	2006	netaikoma	n. d.
IŠ VISO		0,70	n. d.

Galutinės energijos suvartojimo kitimas 2000–2013 metais transporto sektoriuje pateiktas 9 pav.

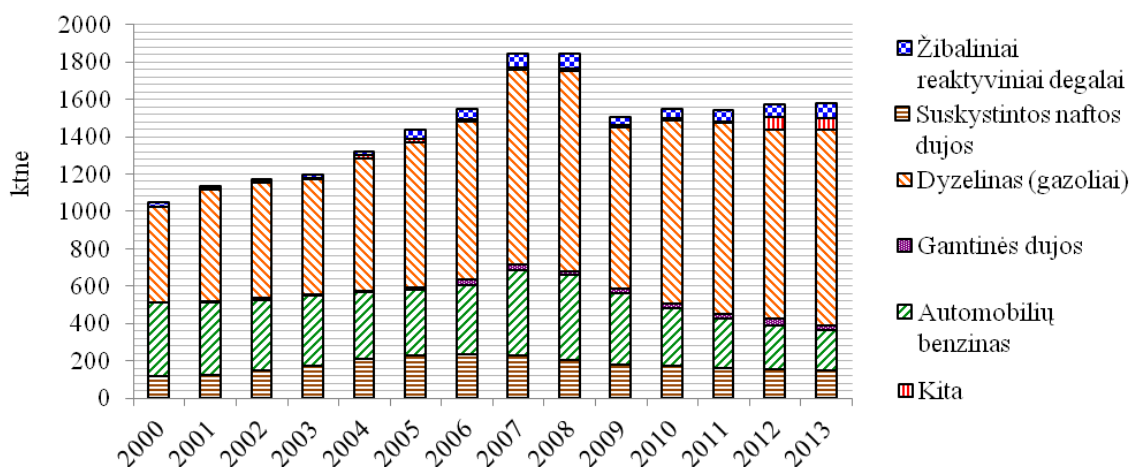
2000–2008 metų galutinės energijos suvartojimas transporto sektoriuje nuolat augo (vidutiniškai 9,5 proc. per metus), pagrindinė tokio augimo priežastis buvo spartus transporto priemonių skaičiaus augimas. 2000–2008 metais kelių transporto priemonių skaičius augo trečdaliu, sparčiausiai augo lengvųjų automobilių ir puspriekabių apimtys. Šio transporto priemonių skaičiaus augimą galima paaiškinti pagerėjusia gyventojų ekonomine padėtimi bei padidėjusiu prekių judėjimu.

2009–2013 metais, lyginant su 2008 metais, automobilių benzino, suskystintų naftos dujų suvartojimas krito. Toks degalų suvartojimo pokytis yra tiesioginė pervežamų krovinių srauto mažėjimo pasekmė. Lyginant su 2008 metais, kai krovinių vežimas visų rūšių transportu sudarė 134 773,9 tūkst. tonų, krovinių pervežimai 2009 metais mažėjo iki 105 845,6 tūkst. tonų. 2013 metais krovinių pervežimo apimtys išaugo iki 123 269,7 tūkst. tonų, tačiau nepasiekė 2008 metų lygio. 2013 metais transporto sektoriuje daugiausia

²⁹ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede.

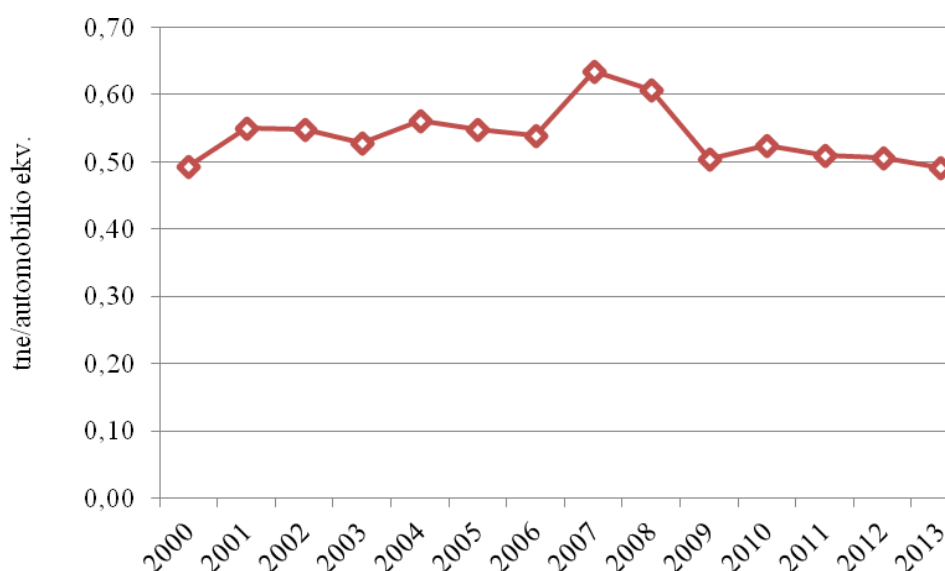
³⁰ Planuojama apie 14 proc. 2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų lėšų investuoti į EVE ir atsinaujinančios energetikos sritis.

suvartota dyzelino – 1044,5 ktne, taip pat benzino – 215,7 ktne ir suskystintų naftos dujų – 146,9 ktne.

9 pav. Galutinės energijos suvartojimo kitimas transporto sektoriuje 2000–2013 metais

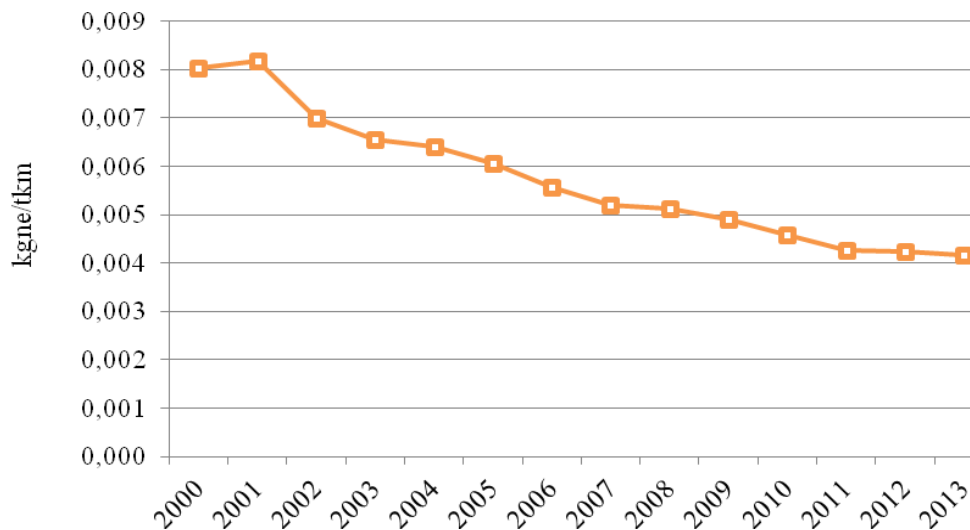
Energijos sąnaudų, tenkančių vienam automobilio ekvivalentui³¹ (tne/automobilio ekv.) kitimas transporto sektoriuje pateiktas 10 pav. Energijos sąnaudų mažėjimas vienam automobilio ekvivalentui siejamas su padidėjusiu naujesnių ir efektyviau degalus naudojančių automobilių skaičiumi. Energijos sąnaudų vienam automobilio ekvivalentui šuolis 2007–2008 metais susijęs su 17 proc. energijos sąnaudų kelių transporte padidėjimu.

10 pav. Energijos sąnaudų vienam automobilio ekvivalentui kitimas kelių transporto sektoriuje 2000–2013 metais

³¹ Automobilio ekvivalentas – sandauga atskirų transporto rūšių kiekio (vienetais), pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis, ir kiekvienai transporto rūšiai priskirtinų koeficientų, pagal Europos Komisijos metodiką „Recommendations on Measurement and Verification Methods in the Framework of the Directive 2006/32/EC on Energy End-Use Efficiency and Energy Services“.

Energijos sąnaudų, tenkančių vienam tonkilometriui ($\text{kgne}^{32}/\text{tkm}$) kitimas geležinkelių transporto sektoriuje pateiktas 11 pav. Geležinkelių transporte energijos suvartojimas vienam tonkilometriui 2000–2013 metais smuko nuo 0,008 iki 0,004 kgne/tkm . Tai sietina su geležinkelių transporto, esamos įrangos modernizacija ir atnaujinimu, ES bei kitų fondų lėšų panaudojimu modernizavimo projektams įgyvendinti.

11 pav. Energijos sąnaudų vienam tonkilometriui kitimas geležinkelių transporto sektoriuje 2000–2013 metais

2.7. Energetikos sektoriuje įgyvendintos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės ir energijos suvartojimo kitimas

Energetikos sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių tikslas – modernizuoti elektros skirstymo sistemą ir šilumos tiekimo sistemą; diegti šiuolaikiškas ir efektyvias energijos gamybos technologijas; skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą; įgyvendinti projektus, susijusius su išmetamų į atmosferą teršalų ir šiltnamio dujų kiekių mažinimu; informuoti galutinius energijos vartotojus apie energijos suvartojimą ir taip motyvuoti taupyti.

³² Kilogramai naftos ekvivalento

2.6 lentelė. Energetikos sektoriuje įgyvendintų ir įgyvendinamų Priemonių suvestiniai rezultatai³³

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Igyvendinamos Priemonės			
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Ekonomikos augimo veiksmų programa)	2007–2013	30,96	82,09
2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Sanglaudos skatinimo veiksmų programa)	2007–2013	6,182	43,162
Savanoriški susitarimai su energetikos įmonėmis	2010–2011, 2010–2012, 2010–2015, 2011–2014, 2011–2013, 2010–2020	36,07	374,53
Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas	1999–	n. d.	n. d.
Klimato kaitos specialioji programa	2010–	n. d.	n. d.
Energijos apskaitos ir matavimo priemonių šiai apskaitai vykdyti įdiegimo reikalavimai	2002–	n. d.	n. d.
Pažangių energijos skaitiklių įrengimas pas galutinius energijos vartotojus	2008–	n. d.	n. d.
Energetikos įmonių įgyvendintos Priemonės	2013–	0,817	0,817
2014–2020 metų periodo ES struktūriniai fondai ³⁴	2014–2020	netaikoma	netaikoma
Iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais			
2004–2006 metų periodo struktūriniai fondai	2004–2006	netaikoma	22,86
IŠ VISO		74,03	523,46

Energijos gamybos efektyvumo, transportavimo ir paskirstymo nuostolių nuo bendrojo pagaminto energijos kiekio kitimas pateiktas 12 pav.

2000–2004 metais energijos gamybos efektyvumas mažėjo nuo 52,5 proc. iki 47,3 proc. dėl didėjusių sąnaudų energijai transformuoti elektrinėse ir katilinėse. Energijos sąnaudos transformavimui augo dėl elektros eksporto ir elektros gamybos IAE augimo.

2004 metais nutraukus didžiausio elektros gamintojo, IAE pirmojo bloko, veikimą iki 2006 metų elektros eksportas sumažėjo 3,4 karto. Trečdaliu sumažėjus sąnaudoms energijai transformuoti, energijos gamybos efektyvumas padidėjo 6,5 proc.

2006–2009 metais sąnaudos energijai transformuoti padidėjo 10 proc., o energijos pagamintos transformavimo proceso metu – 4 proc. Energijos transportavimo ir paskirstymo nuostoliai nuo bendrojo pagaminto energijos kiekio 2000–2008 metų laikotarpiu sumažėjo 6 proc.

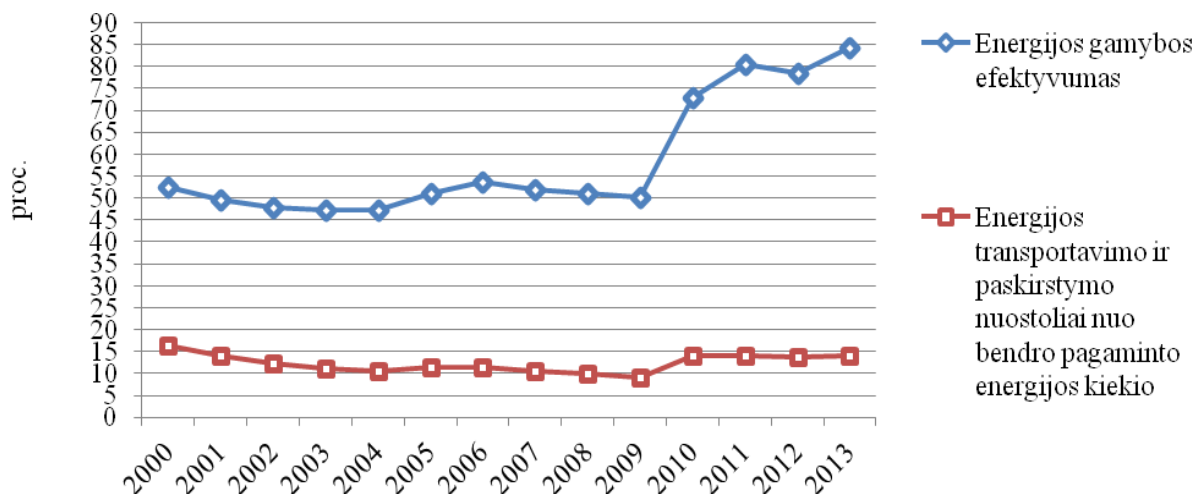
³³ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede.

³⁴ Planuojama apie 14 proc. 2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų lėšų investuoti į EVE ir atsinaujinančios energetikos sritis.

Energijos transportavimo ir paskirstymo nuostoliai nuo bendrojo pagaminto energijos kiekio 2000–2013 metų laikotarpiu sumažėjo 2,4 proc. Šiuo laikotarpiu šilumos ir elektros gamyba krito nuo 2163 ktne iki 1451 ktne, taip pat sumažėjo šilumos ir elektros transportavimo nuostoliai nuo 352 ktne iki 202 ktne. Energijos transportavimo ir paskirstymo nuostolių nuo bendrojo pagaminto energijos kiekio 2000–2013 metų laikotarpiu sumažėjimą lėmė santykinai sumažėjęs šilumos ir elektros transportavimas.

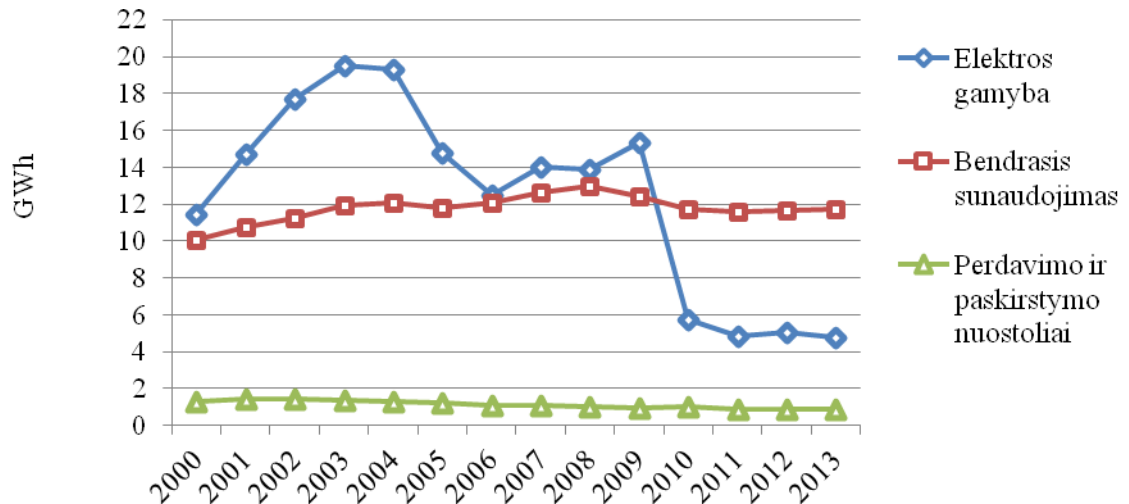
Staigus energijos gamybos efektyvumo šuolis 2010 metais buvo tiesioginė IAE antrojo bloko veikimo nutraukimo 2009 metų pabaigoje pasekmė. 2010–2013 metais elektrinėse ir katilinėse sumažėjo transformavimo produkcija nuo 1354 iki 1203 ktne, sąnaudos energijai transformuoti nuo 1857 ktne iki 1428 ktne. Šie pokyčiai lėmė išaugusį energijos gamybos efektyvumą.

12 pav. pateikiamos energijos gamybos efektyvumo šuolis susijęs su 13 pav. pateikiamu elektros gamybos kritimu 2010 metais. Staigus energijos gamybos efektyvumo šuolis 2010 metais susijęs su IAE antrojo bloko veikimo nutraukimu.

12 pav. Energijos gamybos efektyvumo, transportavimo ir paskirstymo nuostolių nuo bendrojo pagaminto energijos kiekio kitimas 2000–2013 metais

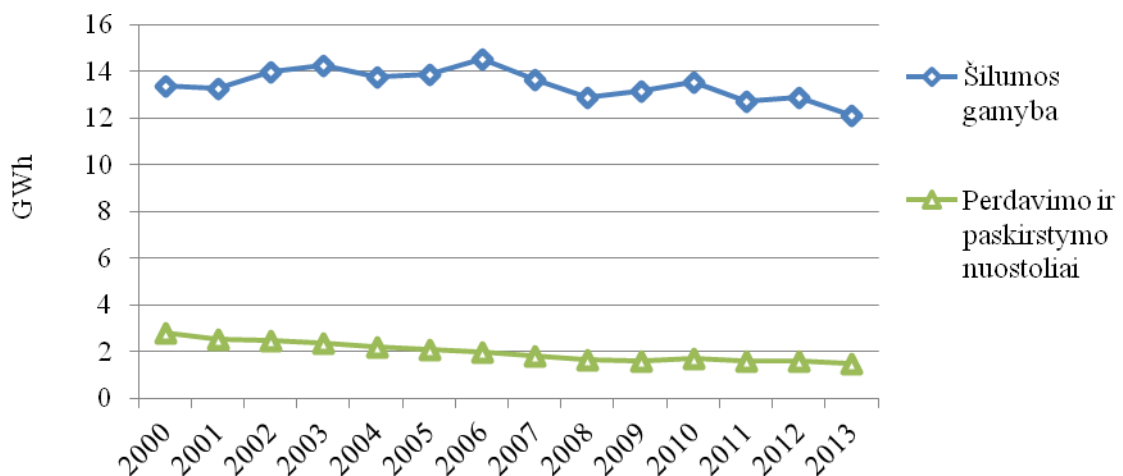
Elektros gamybos kritimas 2004–2006 metais įvyko dėl IAE pirmojo bloko veikimo nutraukimo – nurodytu laikotarpiu elektros gamyba sumažėjo 35 proc.

13 pav. Elektros gamybos, bendrojo suvartojimo bei perdavimo ir paskirstymo nuostolių kitimas 2000–2013 metais

Šalies ekonomikos augimo metu 2000–2008 metais elektros suvartojimas padidėjo 28 proc. Elektros suvartojimas 2013 metais, palyginus su 2008 metais, krito. Elektros gamybos augimui 2009 metais daugiausia įtakos turėjo jos eksportas. Žymus elektros gamybos kritimas 2010 metais susijęs su IAE antrojo bloko veikimo nutraukimu.

2008–2013 metais šilumos gamybos lygis svyravo nežymiai, tam įtakos daugiausia turėjo šildymo sezono lauko temperatūros svyravimai. Šilumos perdavimo ir paskirstymo nuostoliai toliau stabiliai mažėjo.

14 pav. Šilumos gamybos bei perdavimo ir paskirstymo nuostolių kitimas 2000–2013 metais

2.8. Energijos vartojimo efektyvumo didinimo horizontalios priemonės

Horizontaliosios priemonės – tai teisės aktai, informacinė švietėjiška veikla. Jos yra plataus poveikio, jų įgyvendinimas daro įtaką visuose sektoriuose ir visose srityse – pastatuose, įrenginiuose, technologiniams procesams, vartotojų elgesiui.

2.7 lentelė. Įgyvendintų ir įgyvendinamų Horizontaliųjų priemonių suvestiniai rezultatai³⁵

Priemonės pavadinimas	Priemonės įgyvendinimo laikotarpis, metais	Sutaupyta energijos kiekis 2013 metais, GWh	Sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų pabaigos, GWh
Įgyvendinamos priemonės			
STR 2.05.01:2005 „Pastatų atitvarų šiluminė technika“	2005–2013	56,2	526,6
STR 2.05.01:2013 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas“	2013–	n. d.	n. d.
STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“	2005–	n. d.	n. d.
STR 2.01.09:2005 „Pastatų energinis naudingumas. Energinio naudingumo sertifikavimas“	2006–	n. d.	n. d.
Šildymo katilų ir šildymo sistemų efektyvumo tikrinimas	2007–2013	n. d.	n. d.
Šildymo sistemų atitikties energinio efektyvumo reikalavimams tikrinimas	2013–	n. d.	n. d.
Pastatų oro kondicionavimo sistemų efektyvumo tikrinimas	2008–2013	n. d.	n. d.
Pastatų oro kondicionavimo sistemų atitikties energinio efektyvumo reikalavimams tikrinimas	2013–	n. d.	n. d.
Mokesčio už aplinkos teršimą lengvata	2004–	n. d.	n. d.
Su energijos vartojimu susijusių gaminių ženklinimas	2004–	n. d.	n. d.
Ekologinis projektavimas	2005–	n. d.	n. d.
Informacinė, švietėjiška ir mokomoji veikla	1996–	n. d.	n. d.
Kvalifikavimo ir sertifikavimo sistemos	2005–	n. d.	n. d.
EVE įpareigojimų sistema ir alternatyvios politikos priemonės	2014–2020	netaikoma	11677 ³⁶
Energijos vartojimo auditas ir energijos naudojimo vadybos sistemos	2008–	n. d.	n. d.
Ilgalaikis pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo planas	2015–	netaikoma	n. d.
Iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais			
Nacionalinė energetikos strategija	2007–2012	netaikoma	n. d.
Nacionalinė energijos vartojimo efektyvumo didinimo 2006–2010 metų programa	2006–2010	netaikoma	n. d.
STR 2.05.01:1999 „Pastatų atitvarų šiluminė technika“	1999–2005	netaikoma	251
IŠ VISO		56,2	777,6

³⁵ Detali informacija pateikta Ataskaitos Priede.

³⁶ apskaičiuotas suminiu metodu.

3. Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio ir 7 straipsnio įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“ patvirtino Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programą, kurios tikslas – didinti viešųjų pastatų energinį efektyvumą. Įgyvendinant šią programą, planuojama iki 2020 metų atnaujinti 700 tūkst. m² ploto viešųjų pastatų, iš jų: 470 tūkst. m² valstybės viešųjų pastatų ploto ir 230 tūkst. m² savivaldybių viešųjų pastatų ploto. Atnaujintuose viešuosiuose pastatuose planuojama iki 2020 metų sutaupyti 60 GWh metinės pirminės energijos ir sumažinti 14 tūkst. tonų į atmosferą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Vadovaujantis Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų-valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų tinkamų atnaujinimui sąrašo sudarymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. 1-47 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų-valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų tinkamų atnaujinimui sąrašo sudarymo metodikos patvirtinimo“, reikalavimais atrenkami valstybės viešieji pastatai ir iš jų sudaromas Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašas.

Pagal Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašą (<https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=8beb222084fa11e3aba3d2563f167b94>), patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 1-7 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo“, valstybės viešųjų pastatų bendrasis plotas sudaro 3137933 m², bendrasis renovuotinas F, E, D klasių pastatų plotas sudaro 1068759 m² (3 proc. renovuotino pastatų ploto per metus – 32063 m²).

Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1-118 „Dėl penkių bandomųjų centrinės valdžios viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas Penkių bandomųjų valstybės viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, sąrašas. Bandomieji valstybės viešųjų pastatų projektai įtraukiami į Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašą, jeigu atitinka projektų finansavimo sąlygas.

Igyvendinant Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio reikalavimus, nuo 2015 metų iki 2020 gruodžio 31 d., bendras Lietuvos galutinės energijos suvartojimo taupymo tikslas sudaro 11,677 TWh (apskaičiuota suminiu metodu). Jį apskaičiuojant, nepažeidžiant Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio 3 dalies, buvo taikomi Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio 2 dalies a ir c, d punktai. Atsižvelgiant į 7 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, į skaičiavimus nebuvo įtrauktas visas transporto sektoriuje suvartotas energijos kiekis. Šis tikslas bus pasiektas įgyvendinant šiuo metu kuriamą Įpareigojimų sistemą ir ją derinant su Alternatyviomis priemonėmis. Įgyvendinant Įpareigojimų sistemą numatoma sutaupyti apie 80 proc. minėto tikslo, o taikant Alternatyvias priemones – apie 20 proc. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija yra atsakinga, kad šis tikslas būtų pasiektas.

Pirmasis Įpareigojimų sistemos etapas trunka nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d, antrasis etapas – nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Pagal kuriamą Įpareigojimų sistemos modelį pagrindiniai dalyviai ir jų funkcijos dar tik numatomos Lietuvos Respublikos energijos efektyvumo įstatymo projekte. Įpareigojimų sistema orientuota į EVE didinimo priemonių diegimą pastatuose ir pramonės sektoriuose, tačiau nėra jokių apribojimų, kurie kliudytų įpareigotosioms šalims ieškoti optimalių energijos sutaupymų kitose srityse.

Pagrindinės EVE priemonių kategorijos bus nustatytos patvirtinus rengiamą Energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių ir jomis pasiekiamų sutaupymų katalogą.

Alternatyvias priemones, tokias kaip pastatų atnaujinimas gerinant jų energetines charakteristikas, planuojama įgyvendinti daugiabučiuose namuose ir viešuosiuose pastatuose. Valstybės parama daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkams, įgyvendinantiems atnaujinimo projektus pagal Daugiabučių atnaujinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos patvirtinimo“ ar savivaldybių programas, teikiama, jeigu pagal atnaujinimo projekte numatytas priemones pasiekama ne mažesnė kaip D pastato energinio naudingumo klasė. Viešieji pastatai atnaujinami įgyvendinant Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio reikalavimus dėl pavyzdinio viešųjų organizacijų pastatų vaidmens. Reikalui esant alternatyvių priemonių sąrašas gali būti papildytas.

Iki tol, kol bus patvirtinti nauji teisės aktai, reglamentuosiantys sutaupyto energijos kiekio apskaičiavimą–nustatymą, energijos vartojimo auditų atlikimą ir tikrinimą, minimi veiksmai bus atliekami vadovaujantis šiuo metu galiojančiais teisės aktais.

4. Naujausia informacija apie svarbiausias praėjusiais ir šiais metais įgyvendintas teisėkūros ir ne teisėkūros priemonės, padedančias siekti bendrų nacionalinių 2020 metų energijos vartojimo efektyvumo tikslų

Praėjusių, 2014 metų, svarbiausioms teisėkūros priemonėms, kuriomis padedama siekti nacionalinių 2020 metų energijos vartojimo efektyvumo tikslų, priskiriamas vadovaujantis Direktyvos 2012/27/ES reikalavimais rengtas Lietuvos Respublikos energijos efektyvumo įstatymo projektas, kuriuo siekiama nustatyti energijos tiekimo ir vartojimo efektyvumo pagrindinius reikalavimus, tvarką ir sąlygas, kuriomis užtikrinami energijos tiekimo ir vartojimo efektyvumas bei pirminės energijos sutaupymo tikslai Lietuvos Respublikoje. Numatoma pasiekti suvartojamos energijos sutaupymus, atitinkančius ES teisės aktais nustatytus tikslus, pašalinti energetikos sektoriuje kliūtis, kurios trukdo efektyviai tiekti ir vartoti energiją. Kartu parengti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo pakeitimų projektai.

Taip pat, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 284 „Dėl Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos patvirtinimo“ patvirtino Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programą, kurios tikslas – atsižvelgiant į šalies ir tarptautines aplinkosaugos, energetikos sektoriaus raidos tendencijas ir ekonomikos padėtį, įvertinti ir nustatyti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio plėtros galimybes ir prioritetus, tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo būdus. Programa apima šilumos ūkio plėtrą ir modernizavimą, jų įgyvendinimo techninius sprendimus, optimalaus energijos ar įvairių rūšių kuro naudojimo šilumos gamybai modelio parinkimą, šilumos gamybos, bendros šilumos ir elektros gamybos (kogeneracijos) įrenginių diegimo poreikio bei potencialo nustatymą, investicijų dydžio, šilumos ūkio plėtros ir modernizavimo finansavimo poreikio bei finansavimo šaltinių parinkimą, šilumos ūkio plėtros ir modernizavimo priemonės, jų įgyvendinimo grafikus ir terminus, sąlygų, būtinų šilumos perdavimo tinklų plėtros bei modernizavimo kryptims ir jų įgyvendinimo priemonėms atitinkamoje valstybės teritorijoje užtikrinti ir įgyvendinti, nustatymą ir kitas nuostatas.

Lietuvos Respublikos energetikos ministras 2015 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. 1-67 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gegužės 30 d. Nr. 1-149 „Dėl Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plano patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 1-149 „Dėl Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų

plano patvirtinimo“, jį papildant 4 priedu, kuriame pateiktas Ilgalaikis pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo planas.

2015 m. parengtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl informacijos, susijusios su energijos vartojimo efektyvumu, teikimo“ projektas, kuriuo siekiama patvirtinti Informacijos, susijusios su energijos vartojimo efektyvumu, teikimo tvarkos aprašą, kuris nustato energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planų, ataskaitų ir kitos informacijos rengimo ir teikimo Europos Komisijai, bei informacijos, reikalingos energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planams, ataskaitoms ir kitai su energijos vartojimo efektyvumu susijusiai informacijai parengti, rinkimo, sisteminimo ir teikimo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai tvarką.

PRIEDAS

1. Namų ūkių sektoriuje įgyvendintos Priemonės:

Vadovaujantis **Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos (2005–2020 metai)** įgyvendinimo stebėsenos duomenimis, kuriuos pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, ir jos interneto svetainėje (<http://www.am.lt/VI/index.php#a/14322>) paskelbta informacija, 2013 metais buvo atnaujintas 41 daugiabutis namas, jų naudingasis plotas – 57,582 mln. m². Apskaičiuotas sutaupytas šilumos kiekis – 9,22 GWh/metus. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 2,15 tūkst. tonų/metus. 2005–2013 metais buvo atnaujinta 520 daugiabučių namų, jų naudingasis plotas – 1,334 mlrd. m². Apskaičiuotas sutaupytas šilumos kiekis – 91,48 GWh/metus. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 23,03 tūkst. tonų/metus.

2013 metais daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų buvo įgyvendintos 1475 energiją taupančios priemonės. Daugiabučių namų, kuriuose įgyvendintos energiją taupančios priemonės, naudingasis plotas – 3,090 mlrd. m². Apskaičiuotas sutaupytas šilumos kiekis – 12,52 GWh/metus. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 2,92 tūkst. tonų/metus. 2005–2013 metais daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų buvo įgyvendintos 5072 energiją taupančios priemonės. Daugiabučių namų, kuriuose įgyvendintos energiją taupančios priemonės, naudingasis plotas – 9,313 mlrd. m². Apskaičiuotas sutaupytas šilumos kiekis – 63,74 GWh/metus. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 14,86 tūkst. tonų/metus.

Vadovaujantis BETA pateikta informacija ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo ataskaita už 2013 metus (<http://www.esparama.lt/metines-ataskaitos>), į daugiabučių namų atnaujinimo procesą įsitraukė 56 savivaldybės:

- savivaldybių teritorijose buvo atrinkta 914 neefektyviausiai energiją naudojančių daugiabučių namų pirmajam daugiabučių namų atnaujinimo pagal savivaldybių energinio efektyvumo didinimo programas etapui (vidutiniškai po 16 namų iš kiekvienos savivaldybės). Su savivaldybėmis sudarytos 56 partnerystės ir bendradarbiavimo sutartys siekiant padidinti daugiabučių namų energinį efektyvumą;
- buvo parengtos ir įvertintos 58 savivaldybių energinio efektyvumo didinimo programos;
- buvo parengti ir suderinti 1269 daugiabučių namų atnaujinimo investicijų projektai, iš jų 1015 numatytų įgyvendinti pagal savivaldybių programas (planuota – 800);
- paskelbtas kvietimas antrajam atnaujinimo etapui – jame norą dalyvauti pareiškė 58 savivaldybės (1683 daugiabučiai namai). Su savivaldybėmis 2013 m. spalio 31 d. pasirašytos sutartys dėl investicijų planų antrajam atnaujinimo etapui rengimo.

2013 metais buvo patvirtinti 7 tipiniai daugiabučių namų atnaujinimo projektai, parengti 5 tipiniai projektai Druskininkų daugiabučiams namams, atliktos jų ekspertizės. Buvo rengiama sutartis dėl 5 tipinių projektų Klaipėdos mieste esantiems gyvenamiesiems namams parengimo 2014 metams.

Iš viso BETA yra patvirtinta 2400 daugiabučių namų atnaujinimo investicijų planų, iš jų 1073 patvirtinti 2014 metais.

2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondai (Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas). Vadovaujantis Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo ataskaita (<http://www.esparama.lt/metines-ataskaitos>), 2013 metais buvo įgyvendinami 2 projektai (iš jų per 2013 metus 1 baigtas), kuriems skirta 7,4 mln. eurų.

Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos viešinimo ir gerų pavyzdžių praktikos pristatymo kampanija vykdyta įgyvendinant projektą „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, I etapas“: programa pristatyta 39 seminaruose ir kituose 36 viešuose renginiuose, 221 diskusijoje su savivaldybėmis ir savivaldybių įmonėmis, 10 radijo laidų „Miesto veidas“ ir 1 specialiojoje informacinėje televizijos laidoje „Pinigų karta“, rengta informacija spaudoje, 6 pranešimai spaudai, paskelbta 10 projektų internetinės žiniasklaidos priemonėse, nuolat atnaujinama informacija interneto svetainėje www.atnaujinkbusta.lt, parengtos 75 informacinės skrajutės apie konkrečius pastatus ir valstybės paramą, skirtą atskiriems miestams, organizuota 13 interaktyvių diskusijų, kurių vaizdo įrašai patalpinti interneto svetainėje www.atnaujinkbusta.lt.

Įgyvendinant projekto „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas, II etapas“ „Pavyzdinių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) investicijų planų ir energinio naudingumo sertifikatų parengimas daugiausiai šilumos suvartojantiems daugiabučiams namams“ veiklą, parengti 649 investicijų planai ir energinio naudingumo sertifikatai. Taip pat įvertinti 104 investicijų planų rengimo, 85 techninių darbų projektų, 79 statinio techninės priežiūros ir 63 rangos darbų pirkimų kvietimai. Vykdamas projekto veiklą „Teikti konsultacijas (tiesiogiai ir telefonu) organizaciniais, techniniais, administraciniais ir projektų įgyvendinimo klausimais“ suteiktos 7197 konsultacijos.

Iki 2013 m. gruodžio 31 d., įgyvendinus 19 daugiabučių namų modernizavimo skatinimo iniciatyvų, buvo paskatinta 40,24 proc. potencialių paramos gavėjų (skaičiuojama taip: paskatintų paramos gavėjų skaičius padalintas iš potencialių paramos gavėjų (butų savininkų) skaičiaus ir padaugintas iš šimto (procentais), kai visų potencialių paramos gavėjų (butų savininkų) skaičius iki 2015 metų – 292500).

Savivaldybių probleminių teritorijų plėtros 2011–2013 metų programos. Iki 2011 metų buvo įgyvendinamos Savivaldybių probleminių teritorijų plėtros 2008–2010 metų programos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pateikta informacija ir interneto svetainėje (<http://www.am.lt/VI/index.php#a/14322>) nurodyta informacija, 2013 metais buvo atnaujinti 75 daugiabučiai namai (jų bendras naudingasis plotas – 71805,82 tūkst. m²) ir sutaupyta 3,41 GWh/metų³⁷ šilumos. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 0,79 tūkst. tonų/metų. 2005–2013 metais buvo atnaujintas 131 daugiabutis namas (jų bendras naudingasis plotas – 159829,52 tūkst. m²) ir sutaupyta 10,27 GWh/metų šilumos. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 2,37 tūkst. tonų/metų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pateikta informacija ir interneto svetainėje (<http://www.am.lt/VI/index.php#a/14322>) nurodyta informacija, atnaujinant daugiabučius namus įgyvendinant **Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, Savivaldybių probleminių teritorijų plėtros 2011–2013 metų programą ir 2007–2013 metų periodo ES struktūriniai fondų priemonę „Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas“**, 2013 metais buvo atnaujinta 116 daugiabučių namų (kurių bendras naudingasis plotas – 129387,48 tūkst. m²) ir sutaupyta 25,15 GWh/metų šilumos. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 5,86 tūkst. tonų/metų. 2005–2013 metais buvo atnaujintas 651 daugiabutis namas (kurių bendras naudingasis plotas – 1494309,97 tūkst. m²) ir sutaupyta 165,50 GWh/metų šilumos. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂ ekvivalentu) sumažėjimas siekia 40,26 tūkst. tonų/metų.

Klimato kaitos specialioji programa įgyvendinama nuo 2010 metų. Vadovaujantis LAAIF tinklalapyje (<http://www.laaif.lt/index.php?136533252>) nurodyta informacija, 2013 metais pagal priemonę „Fizinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimas (modernizavimas), pasiekiant pastato energetinio naudingumo C klasę ir sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas ne mažiau nei 20 proc.“ buvo finansuota 180 projektų (bendra investicijų suma – 909,05 tūkst. eurų). Taip pat 2013 metais pagal priemonę „Atsinaujinančių energijos šaltinių (saulės, vėjo, biokuro, geoterminės energijos ar

³⁷ Sutaupyta šilumos kiekis (GWh/metų) ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (CO₂) sumažėjimas (tūkst. tonų/metų) įvertinti vadovaujantis biudžetinės įstaigos Būsto ir urbanistinės plėtros agentūros (nuo 2013 m. liepos 8 d. – BETA)) 2012 metais atliktos Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos stebėsenos duomenimis.

kt.) panaudojimas individualiuose gyvenamosios paskirties pastatuose” buvo finansuoti 235 projektai (bendra investicijų suma – 598,16 tūkst. eurų).

2007–2013 metų Ignalinos programa. Vadovaujantis CPVA interneto svetainėje (<http://www.cpva.lt/lt/dokumentai/projektu-dokumentai/51/p0.html>) pateikta informacija, 2013 metais buvo vykdomas 1 daugiabučių namų projektas Visagino savivaldybėje (7000 tūkst. eurų), 2012 metais buvo vykdomi 2 daugiabučių namų projektai: Zarasų rajono (1235 tūkst. eurų) ir Ignalinos rajono (1579 tūkst. eurų) savivaldybėse ir 2010 metais užbaigtas 1 daugiabučių namų projektas Visagino savivaldybėje (63,48 tūkst. eurų).

Vadovaujantis CPVA pateikta informacija, Zarasų rajono savivaldybėje iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 46 pastatus (kurių bendras šildomas plotas – 46288 m²) ir taip sutaupyti 12,14 GWh šilumos, 2013 metais buvo atnaujinami 9 pastatai (šildomas plotas – 5516 m²) ir planuojama sutaupyti 1,09 GWh šilumos. Ignalinos rajono savivaldybėje 2013 metais (ir iki 2013 metų pabaigos) atnaujinti 2 pastatai (šildomas plotas – 989,74 m²) ir sutaupyti 0,35 GWh šilumos, iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 71 pastatą (šildomas plotas – 66861,81 m²) ir sutaupyti 14,16 GWh šilumos.

Namų ūkių sektoriuje iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais:

Iki 2012 metų buvo vykdomas **Energijos taupymo/būsto demonstracinis projektas**, kurio metu buvo įgyvendinti 626 gyvenamųjų pastatų atnaujinimo projektai ir sutaupyti 20 GWh energijos kiekis. Įdiegtos energijos taupymo priemonės leido sutaupyti vidutiniškai 20–30 proc., o kai kuriais atvejais – 60–70 proc. šilumos.

2. Paslaugų sektoriuje įgyvendintos Priemonės:

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos pateikta informacija, pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinių fondų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos** 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“:

- VP3-3.4-ŪM-03-V priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu“ iki 2013 metų pabaigos atnaujinti 442 pastatai, 2013 metais – 27 pastatai. Iki 2013 metų pabaigos sutaupyta 130 GWh energijos, 2013 metais – 63 GWh energijos;
- VP3-3.4-ŪM-04-R priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu“ iki 2013 metų pabaigos atnaujinta 317 pastatų, 2013 metais – 54 pastatai. Iki 2013 metų pabaigos sutaupyti 64 GWh energijos, 2013 metais – 17 GWh energijos;

- VP3-3.4-ŪM-05-V priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimo projektai, atitinkantys Lietuvos 2004–2006 metų Bendrojo programavimo dokumento 1.2 priemonės „Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas“ naudos ir kokybės vertinimo kriterijus“ iki 2013 metų pabaigos atnaujinta 40 pastatų ir sutaupyta – 15 GWh energijos.

Iš viso iki 2013 metų pabaigos atnaujinti 799 pastatai, o juose sutaupyta 208 GWh energijos. 2013 metais atnaujintas 81 pastatas ir sutaupyta 82 GWh energijos.

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitoje už 2013 metus (<http://www.esparama.lt/metines-ataskaitos>) pateikiama informacija, kurioje nurodyta, kad pastatų atnaujinimo poreikis Lietuvoje išlieka didelis.

1 lentelė. Tinkamų renovacijai viešosios paskirties pastatų skaičius 2013 metais

Pastato paskirtis	Nuosavybės tipas		Viso
	valstybės	savivaldybių	
Gydymo	387	676	1063
Kultūros, mokslo ir sporto	992	4287	5279
Administracinės	1540	746	2286
Gyvenamieji namai įvairioms socialinėms grupėms	304	231	535
Specialiosios, religinės ir kitos	2433	1652	4085
Viešbučių, prekybos, paslaugų, maitinimo ir poilsio	843	517	1360
Iš viso	6499	8109	14608

Taip pat 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos lėšos buvo skiriamos **infrastruktūriniais projektams**, kurių (kai kurios) įgyvendintos priemonės gali būti susietos su EVE didinimu ar energijos taupymu. Tačiau nėra galimybių įvertinti minėtų priemonių kiekį ir apskaičiuoti sutaupytą energijos kiekį, kadangi egzistuojantys teisės aktai šių projektų įgyvendinančiųjų institucijų neįpareigojo rinkti ir kaupti energetinių rodiklių.

Įgyvendinant **Švietimo įstaigų modernizavimo programą (2009–2012, 2013–2016 metai)**, planuojama nuo 2013 metų atnaujinti ne mažiau kaip 120 švietimo įstaigų pastatų ir kasmet sutaupyti apie 20 proc. energijos.

Vadovaujantis Švietimo įstaigų modernizavimo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. V-410 „Dėl Švietimo įstaigų modernizavimo programos patvirtinimo“, pateikta informacija, nuo 2009 iki 2013 metų, įgyvendinant Savivaldybių infrastruktūros plėtros 2000–2004 metų programos rengimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 734 „Dėl Savivaldybių infrastruktūros plėtros 2000–2004 metų programos rengimo tvarkos patvirtinimo“, Mokyklų tobulinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 759 „Dėl Mokyklų tobulinimo

programos patvirtinimo“, Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis 2006–2008 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 16 d. nutarimu Nr. 1230 „Dėl Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis 2006–2008 metų programos patvirtinimo“ ir Švietimo įstaigų modernizavimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1290 „Dėl Švietimo įstaigų modernizavimo programos patvirtinimo“, atnaujintos (modernizuotos) 576 švietimo įstaigos. Vykdytų 1996–2012 metais švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo) projektų patirtis parodė, kad įdiegus energijos taupymo priemones, susijusias su pastatų ir šilumos tiekimo sistemų atnaujinimu (modernizavimu), atnaujintose (modernizuotose) švietimo įstaigose pagerėjo higienos sąlygos, šilumos sutaupoma nuo 30 iki 47 proc.

Vadovaujantis Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. IV-639 „Dėl Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programos patvirtinimo“, įgyvendinant:

- **Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metų programą**, iki 2011 metų pabaigos atnaujintos 28 bibliotekos. Per 2003–2010 metus užbaigti 27 bibliotekų pastatų ir patalpų atnaujinimo investiciniai projektai;
- **Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 metų programą**, iki 2011 metų pabaigos modernizuoti 3 kultūros centrai. 2011 metais darbai buvo vykdomi 28 objektuose už 5751,56 tūkst. eurų. Į Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 metų programą įtraukti 63 aukščiausios ir pirmos kategorijos kultūros centrai, kurios planuojama atnaujinti;
- **Muziejų modernizavimo 2007–2015 metų programą**, iki 2011 metų pabaigos užbaigtų tvarkyti į programą įtrauktų muziejų pastatų nebuvo. 2011 metais muziejų pastatų atnaujinimo darbai buvo vykdomi 16 muziejų ir jų padalinių (8 Kultūros ministerijos, 2 Aplinkos ministerijos, 1 Krašto apsaugos ministerijos pavaldumo, 4 savivaldybių muziejuose). Įgyvendinant šią programą, planuojama sutvarkyti 3 nacionalinių muziejų 29 pastatus, 13 respublikinių muziejų 32 pastatus, 26 savivaldybių muziejų 35 pastatus (iš viso 42 muziejų 96 pastatus).

Vadovaujantis savivaldybių pateikta informacija valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšomis iki 2013 metų pabaigos buvo įgyvendinti 6 kultūros paskirties pastatų atnaujinimo projektai, sutaupyta 1,66 GWh šilumos. Taip pat 2013 metais valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžeto lėšomis buvo vykdomi 11 kultūros paskirties pastatų atnaujinimo projektai.

2007–2013 metų Ignalinos programa. Vadovaujantis CPVA tinklalapyje pateikta informacija (<http://www.cpva.lt/lt/dokumentai/projektu-dokumentai/51/p0.html>), 2008 metais buvo užbaigti: Ignalinos rajono ligoninės energijos efektyvumo didinimo projektas (359,99 tūkst. eurų) ir Visagino rajono ligoninės energijos efektyvumo didinimo projektas (759,31 tūkst. eurų). 2009 metais buvo užbaigtas Zarasų kultūros centro pastato energijos efektyvumo didinimo projektas (361,89 tūkst. eurų). 2010 metais buvo užbaigti 2 Viešųjų pastatų Projektai: Ignalinos rajono savivaldybėje (680,19 tūkst. eurų) ir Visagino savivaldybėje (911,1 tūkst. eurų). Taip pat buvo užbaigtas Zarasų kultūros centro pastato energijos efektyvumo didinimo projektas (380,61 tūkst. eurų). 2011 metais buvo vykdomas 1 Viešųjų pastatų projektas Ignalinos rajono savivaldybėje (647,98 tūkst. eurų) ir 2 Viešųjų pastatų projektai buvo užbaigti/įgyvendinti: Zarasų rajono savivaldybėje (684,94 tūkst. eurų) ir Visagino savivaldybėje (857,79 tūkst. eurų). 2013 metais buvo vykdomi 3 Viešųjų pastatų projektai: Visagino savivaldybėje (4200 tūkst. eurų), Ignalinos rajono savivaldybėje (356,27 tūkst. eurų) ir Zarasų rajono savivaldybėje (1034 tūkst. eurų). Taip pat Zarasų rajono savivaldybėje pradėtas įgyvendinti 1 naujas Viešųjų pastatų projektas (763 tūkst. eurų).

Vadovaujantis CPVA pateikta informacija, Zarasų rajono savivaldybėje 2013 metais (iki 2013 metų pabaigos) atnaujinti 3 pastatai (kurių šildomas plotas 10560,72 m²) ir sutaupyta 0,33 GWh šilumos. Iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 9 pastatus (kurių šildomas plotas 11218,86 m²) ir sutaupyti 3,61 GWh šilumos. Ignalinos rajono savivaldybėje 2013 metais atnaujinti 2 pastatai (šildomas plotas 4640,46 m²) ir sutaupyta 0,033 GWh šilumos. Iki 2013 metų pabaigos atnaujinti 5 pastatai (šildomas plotas 22270,76 m²) ir sutaupyta 0,61 GWh šilumos. Iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 11 pastatų (12634 m² šildomo ploto) ir sutaupyti 1,57 GWh šilumos. Visagino rajono savivaldybėje iki 2013 metų pabaigos atnaujinti 6 pastatai (šildomas plotas 30723,32 m²). Iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 14 pastatų (šildomas plotas 55416,89 m²).

Klimato kaitos specialioji programa įgyvendinama nuo 2010 metų. Vadovaujantis LAAIF tinklalapyje (<http://www.laaif.lt/index.php?136533252>) nurodyta informacija, 2013 metais pagal priemonę „Visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas“ buvo finansuota 50 projektų, kurių bendra investicijų suma – 16921,35 tūkst. eurų. Taip pat įgyvendinant Priemonę „Biokuro katilų įrengimas visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatuose“ buvo finansuoti 2 projektai, kurių bendra investicijų suma – 510,24 tūkst. eurų.

Vadovaujantis LAAIF pateikta informacija, įgyvendinant Priemonės „Visuomeninės paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas“ ir „Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas“, iki 2013 metų pabaigos buvo atnaujintas 1 pastatas (1580,26 m²). Iki 2020 metų pabaigos planuojama atnaujinti 73 pastatus (265861,62 m²) ir sutaupyti 22,42 GWh šilumos.

EEE ir Norvegijos finansiniai mechanizmai, 2004–2009 metai, 2009–2014 metai (planuojama iki 2016 metų). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateikta informacija (<http://www.finmin.lt/web/finmin/eee-norway/2004-2009>), 2004–2009 metų laikotarpyje buvo įgyvendinti 13 individualių kultūros paveldo projektų ir 16 – individualių sveikatos apsaugos ir vaikų priežiūros projektų, susijusių su pastatų atnaujinimu, remontu. 2013 metais, vadovaujantis CPVA pateikta informacija, nebuvo įgyvendintų, su energijos išteklių ir EVE didinimo susijusių, projektų.

Pagal EEE-LT06-KM-K-1 kvietimą teikti paraiškas pagal 2009–2014 metų EEE finansinio mechanizmo programą „Kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimas ir atgaivinimas“ užregistruota 112 projektų, kurių bendroji investicijų suma – 51701,08 tūkst. eurų.

EVE reikalavimai viešųjų pirkimų metu yra taikomi **nuo 2008 metų**. Šios Priemonės įgyvendinimo rezultatai pateikti vadovaujantis biudžetinės įstaigos Viešųjų pirkimų tarnybos EVE reikalavimų taikymo viešuosiuose pirkimuose 2013 metų rezultatų ataskaita.

2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, vertė (61,34 mln. eurų) sudarė 86,0 proc. 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų, vertės (71,30 mln. eurų).

Bendras 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, skaičius (219) sudarė 74,2 proc. bendro 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų, skaičiaus (295).

Bendra 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, vertė (61,34 mln. eurų) sudarė 1,6 proc. bendros 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų) vertės (3771,11 mln. eurų).

Bendras 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, skaičius (219) sudarė 1,8 proc. bendro 2013 metais vykdytų viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų) skaičiaus (12505).

2013 metais bendra mažos vertės pirkimų³⁸, kuomet buvo taikyti EVE reikalavimai, vertė siekė 2,43 mln. eurų.

Viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai:

- vertė 2012–2013 metais sumažėjo nuo 67,54 iki 61,34 mln. eurų, o jos dalis nuo bendros viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų) vertės 2012–2013 metais keitėsi nuo 1,8 iki 1,6 proc. Viešųjų pirkimų, kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, skaičius 2013 metais, palyginti su 2012 metais, išaugo beveik dvigubai (2012 metais – 125 pirkimai, 2013 – 219), o jo dalis nuo bendro viešųjų pirkimų skaičiaus 2012–2013 metais išaugo nuo 1,1 iki 1,8 proc.;
- vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų (be mažos vertės pirkimų), kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų, vertės 2012–2013 metais sumažėjo nuo 97,0 iki 86,0 proc.

Mažos vertės pirkimų, kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, vertė 2012–2013 metais išaugo nuo 1,33 iki 2,43 mln. eurų.

Bendra viešųjų pirkimų, kai buvo perkamos prekės iš Sąrašų ir taikomi EVE reikalavimai, vertė 2012–2013 metais sumažėjo nuo 237,8 iki 220,1, o jos dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės išliko beveik nepakitusi – 2012 metais sudarė 1,6 proc., 2013 metais – 1,5 proc.

Taip pat **nuo 2008 metų** perkančiosios organizacijos yra skatinamos vykdyti **Žaliuosius pirkimus**. Šios Priemonės įgyvendinimo rezultatai pateikti vadovaujantis biudžetinės įstaigos Viešųjų pirkimų tarnybos 2013 metais vykdytų žaliųjų pirkimų rezultatų ataskaita.

Bendra 2013 metais vykdytų žaliųjų pirkimų apimtis (skaičius, vertė)³⁹

Bendra visų perkančiųjų organizacijų vykdytų žaliųjų pirkimų vertė (750,64 mln. eurų) sudarė 19,9 proc. bendros viešųjų pirkimų vertės (3771,11 mln. eurų), perkančiųjų organizacijų, kurios privalo taikyti aplinkosaugos kriterijus, žaliųjų pirkimų vertė (305,61 mln. eurų) – 28,5 proc. bendros šių perkančiųjų organizacijų vykdytų viešųjų pirkimų

³⁸ Nuo 2011 metų Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje numatyta galimybė nustatyti EVE reikalavimų taikymą mažos vertės pirkimuose. Šie pirkimai nurodomi metinėse pirkimų ataskaitose, sumine išraiška.

³⁹ Mažos vertės pirkimai neįvertinti.

vertės (1071,19 mln. eurų), perkančiųjų organizacijų, kurioms rekomenduojama taikyti aplinkosaugos kriterijus (445,03 mln. eurų) – 16,5 proc. (nuo 2699,92 mln. eurų).

Bendras visų perkančiųjų organizacijų vykdytų žaliųjų pirkimų skaičius (871) sudarė 7,0 proc. bendro viešųjų pirkimų skaičiaus (12505), perkančiųjų organizacijų, kurios privalo taikyti aplinkosaugos kriterijus, žaliųjų pirkimų skaičius (383) – 9,7 proc. bendro šių perkančiųjų organizacijų vykdytų pirkimų skaičiaus (3966), perkančiųjų organizacijų, kurioms rekomenduojama taikyti aplinkosaugos kriterijus (488) – 5,7 proc. (nuo 8539).

2013 metais vykdytų žaliųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, apimtis (skaičius, vertė).

Didžiausią žaliųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, apimtį (vertė, skaičius) dalį sudarė perkančiųjų organizacijų, kurios privalo taikyti aplinkosaugos kriterijus, žalieji pirkimai: vertė (188,25 mln. eurų) sudarė 56,3 proc. bendros šių perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių, vertės (334,16 mln. eurų), pirkimų skaičius (224) – 27,3 proc. bendro šių perkančiųjų organizacijų pirkimų skaičiaus (822).

Didžiausią dalį Produktų iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo pirkimų apimtį 2013 metais, kaip ir 2012 metais, sudarė Produktų iš 2-osios produktų grupės sąrašo viešieji pirkimai: 2012–2013 metais šių Produktų viešųjų pirkimų vertės dalis keitėsi nuo 70,0 iki 75,7 proc. nuo bendros viešųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių, vertės; jų pirkimų skaičius – nuo 58,5 iki 61,1 proc. bendro Produktų iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių viešųjų pirkimų skaičiaus.

Pagal sudarytų sutarčių vertę daugiausia „žaliai“ buvo perkami 3-iosios grupės produktai. Šių produktų žaliųjų pirkimų vertė sudarė 68,0 proc. bendros šios Produktų grupės viešųjų pirkimų vertės.

Pagal pirkimų skaičių daugiausia žaliųjų pirkimų buvo vykdyta, perkant Produktus iš 1-iosios produktų grupės. Šių produktų žaliųjų pirkimų skaičius sudarė 20,3 proc. bendro šios Produktų grupės viešųjų pirkimų skaičiaus.

Didžiausią žaliųjų pirkimų vertės dalį pagal produktus sudarė popieriaus, kitų raštinės prekių ir kelių tiesimo ir kelio ženklų pirkimai: „žaliai“ vykdomi pirkimai sudarė 100 proc. popieriaus viešųjų pirkimų vertės, 86,2 proc. – Kitų raštinės prekių viešųjų pirkimų vertės ir 82,2 proc. – Kelių tiesimo ir kelio ženklų pirkimų žaliųjų pirkimų vertės.

Pagal pirkimų skaičių dažniausiai „žaliai“ buvo perkamas popierius, Valymo priemonės ir paslaugos ir Kelių tiesimo ir kelio ženklai. Bendras žaliųjų pirkimų, perkant Prekes iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios Produktų grupių, skaičius sudarė apie 15 proc. bendro

visų pirkimų, kai buvo perkamos Prekės iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios Produktų grupių, skaičiaus.

Bendra žaliųjų pirkimų vertė pagal pirkimo objektų rūšis.

Analizuojant bendros žaliųjų pirkimų vertės pasiskirstymą pagal pirkimo objekto rūšis (prekės, paslaugos, darbai), nustatyta, kad 2013 metais daugiausia aplinkosaugos kriterijai buvo taikomi darbų viešuosiuose pirkimuose, kurių vertė (519,26 mln. eurų) sudarė 69,2 proc. visų vykdytų žaliųjų pirkimų vertės (750,64 mln. eurų).

2013 metais, palyginti su 2012 metais, bendra žaliųjų pirkimų vertė sumažėjo: 2012 metais siekė 1178,61 mln. eurų, 2013 metais – 750,64 mln. eurų; bendras žaliųjų pirkimų skaičius 2012–2013 metais keitėsi nuo 959 iki 871.

- bendro žaliųjų pirkimų skaičiaus dalis nuo bendro viešųjų pirkimų skaičiaus 2012–2013 metais sumažėjo nuo 8,3 iki 7,0 proc., o bendros žaliųjų pirkimų vertės dalis nuo bendros viešųjų pirkimų vertės – nuo 32,2 iki 19,9 proc.;
- perkančiųjų organizacijų, kurios, vykdydamos viešuosius pirkimus, privalo taikyti aplinkosaugos kriterijus, žaliųjų pirkimų skaičiaus dalis nuo bendro šių perkančiųjų organizacijų vykdytų viešųjų pirkimų skaičiaus 2012–2013 metais sumažėjo nuo 11,8 iki 9,7 proc., atitinkamai, vertės dalis išaugo 26,5 iki 28,5 proc.;
- perkančiųjų organizacijų, kurioms vykdant viešuosius pirkimus rekomenduojama taikyti aplinkosaugos kriterijus, žaliųjų pirkimų skaičiaus dalis nuo bendro šių perkančiųjų organizacijų vykdytų viešųjų pirkimų skaičiaus 2012–2013 metais sumažėjo nuo 6,6 iki 5,7 proc., atitinkamai, vertės dalis – nuo 34,1 iki 16,5 proc.

2013 metais, palyginti su 2012 metais, bendroji žaliųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, skaičiaus dalis sumažėjo nuo 16,3 iki 14,6 proc. nuo bendro viešųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, skaičiaus, atitinkamai, vertė sumažėjo nuo 34,2 iki 26,8 proc. Perkančiųjų organizacijų, kurios, vykdydamos viešuosius pirkimus, privalo taikyti aplinkosaugos kriterijus, 2012–2013 metais vykdytų žaliųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, skaičiaus dalis nuo bendro šių perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių sąrašo, skaičiaus sumažėjo nuo 28,5 iki 27,3 proc. atitinkamai, vertė išaugo nuo 44,8 iki 56,3 proc. 2013 metais, kaip ir 2012 metais, daugiausia buvo perkami Produktai iš 2-osios produktų grupės. Šių produktų viešųjų pirkimų vertė 2013 metais sudarė beveik 75,7 proc. bendros viešųjų pirkimų, kai buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių vertės, atitinkamai, viešųjų pirkimų skaičius – 61,1 proc. Pagal „žaliai“ įsigytų produktų vertę daugiausia buvo perkamas popierius, kitos raštinės prekės bei

kelių tiesimo ir kelio ženklai, atitinkamai, pagal pirkimų skaičių – Popierius, Valymo priemonės ir paslaugos bei Kelių tiesimo ir kelio ženklai.

Didžiausią žaliųjų viešųjų pirkimų vertės dalį 2013 metais, sudarė darbų viešieji pirkimai, kurių vertė sudarė 69,2 proc. bendros per šį laikotarpį vykdytų žaliųjų pirkimų vertės.

Pirkimo objekto rūšių, kurių įsigijimo metu buvo taikomi aplinkos apsaugos reikalavimai, skaičius 2013 metais, palyginti su 2012 metais, išliko nepakitęs – aplinkos apsaugos reikalavimai buvo taikomi, įsigyjant 316 pirkimo objektų rūšis pagal bendrąjį viešųjų pirkimų žodyną.

2013 metais, palyginti su 2012 metais, augo perkančiųjų organizacijų, vykdžiusių žaliuosius pirkimus, skaičius: 2012 metais – 649 perkančiosios organizacijos, 2013 metais – 686.

2012–2013 metais mažos vertės žaliųjų pirkimų vertė sumažėjo nuo 92,3 iki 26,01 mln. eurų. Kadangi mažos vertės pirkimai pateikiami sumine išraiška ir nėra galimybės išskirti žaliųjų pirkimų, kuomet buvo perkami Produktai iš 1-osios, 2-osios ir 3-iosios produktų grupių, jų apimtis į bendrus rodiklius neįskaičiuota.

Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. D1-266 „Dėl Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonių patvirtinimo“, 2014–2015 metais planuojama atlikti viešųjų pirkimų poveikio aplinkai vertinimą. Atlikus tokį vertinimą, bus galima nustatyti sutaupytos energijos kiekį per praėjusius metus.

Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa (Energiją tausojančių technologijų įvedimas Lietuvos ligoninėse, teikiančiose paslaugas nėščiajai, gimdyvei ir naujagimiui), 2011–2017 metai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos tinklalapyje (www.sam.lt) nurodyta informacija, Priemonės įgyvendinimo planuojami rezultatai bus:

- pagerinta ligoninių pastatų šiluminė izoliacija (renovuoti ir apšiltinti stogai – 6 ligoninės; apšiltintos išorinės sienos – 9 ligoninės; pakeisti langai ir išorinės durys – 5 ligoninės; užsandarintos išorės sienų sujungimo plokščių siūlės – 1 ligoninė);
- įdiegtos energiją taupančios priemonės (modernizuoti šilumos punktai – 3 ligoninės; modernizuotos išorinės karšto vandens tiekimo sistemos (tarp šilumos punkto ir pastato) – 3 ligoninės; modernizuotos vidinės šildymo sistemos – 10 ligoninių; modernizuotos elektros tiekimo sistemos – 6 ligoninės);

- įdiegtos patalpų mikroklimato pagerinimo inžinerinės sistemos (modernizuotos / įrengtos vėdinimo ir kondicionavimo sistemos – 13 ligoninių);
- modernizuotos medicininių dujų tiekimo sistemos (modernizuotos vakuumo tiekimo sistemos – 4 ligoninės; modernizuotos deguonies tiekimo sistemos – 6 ligoninės).

Atnaujintose sveikatos priežiūros įstaigose planuojami pasiekti rezultatai: sutaupyta energijos kiekis – 3 GWh, sutaupyta šilumos kiekis per metus – 79 kWh/m², sutaupyta lėšos (vidutiniškai ligoninėje) – 17000 eurų, sumažintas CO₂ kiekis – 675 t/metus.

Nacionalinio dokumentų fondo administravimo programa (Archyvų pastatų rekonstravimas ir saugyklų plėtra), 2002–2020 metai. Vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos 2014 m. vasario 14 d. 2013 metų veiklos ataskaita Nr. V6-66, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas saugoti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus, 2013 metais buvo toliau įgyvendinamas investicinis projektas „Archyvų komplekso pastato Vilniuje, Mindaugo g. 8 rekonstrukcija ir priestato statyba“. Kiti du investiciniai projektai (Lietuvos valstybės istorijos archyvo pastato Vilniuje, Gerosios Vilties g. 10, rekonstravimas ir Panevėžio apskrities archyvo pastato, M. Valančiaus g. 3, rekonstravimas) dėl neskirto pakankamo finansavimo atidėti.

Įgyvendinant **Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programą (2014–2020 metai)**, kurios tikslas – didinti viešųjų pastatų energinį efektyvumą, planuojama iki 2020 metų atnaujinti 700 tūkst. m² ploto viešųjų pastatų, iš jų: 470 tūkst. m² valstybės viešųjų pastatų ploto ir 230 tūkst. m² savivaldybių viešųjų pastatų ploto. Atnaujintuose viešuosiuose pastatuose planuojama iki 2020 metų sutaupyti 60 GWh metinės pirminės energijos kiekį ir sumažinti 14 tūkst. tonų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Energetikos ministro 2014 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1-118 „Dėl Penkių bandomųjų centrinės valdžios viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas Penkių bandomųjų valstybės viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, sąrašas. Bandomieji valstybės viešųjų pastatų projektai įtraukiami į Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašą, jeigu atitinka projektų finansavimo sąlygas.

Savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektai rengiami ir atrenkami aplinkos ministro nustatyta tvarka. Atrenkant savivaldybių viešųjų pastatų energinį efektyvumą didinančius projektus, pirmenybė teikiama daugiausia energijos per trumpiausią laiką sutaupantiems viešųjų pastatų energinį efektyvumą didinantiems projektams ir projektams, įtrauktiems į savivaldybių rengiamas teritorijų planavimo, atnaujinimo ir

tvarkymo programas, apimančias pastatų, infrastruktūros objektų, inžinerinių tinklų atnaujinimą, gyvenamosios aplinkos tvarkymą, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamas regionų plėtros programas, kuriomis siekiama užtikrinti darnią teritoriją (kvartalų) plėtrą ir tvarkybą.

Paslaugų sektoriuje iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais:

Pagal **2004–2006 metų periodo ES struktūrinių fondų** veiklų grupę iš viso įgyvendinti 86 projektai ir sutaupyta 34 GWh energijos. Buvo atliktas veiklų grupės 1.2.4 „Energinės vartojimo efektyvumo didinimas visuomeniniame sektoriuje“ įvertinimas, kurio metu nustatyta, kad įgyvendinus 10 projektų buvo renovuoti 26 pastatai, kurių bendrasis plotas – 78260,6 m². Pagrindinės Priemonės pastatuose: sienų šiltinimas (14145,4 m²), stogo šiltinimas ir stogo dangos atnaujinimas (12356,9 m²), langų keitimas (15595,6 m²).

Įgyvendinant **Mokyklų tobulinimo programą (2002–2005 metai)**, 2002 metais buvo atnaujinta 10 mokyklų, 2003 metais – 29 mokyklos, 2004 metais – 17 mokyklų, 2005 metais – 6 mokyklos. Iš viso atnaujintos 62 pagrindinio lavinimo mokyklos, kurių šildomas plotas yra 253813 m², ir sutaupyta 11 GWh energijos.

Pagal **Valstybės institucijų pastatų energijos taupymo investicijų programą 2003–2005 metais** buvo renovuoti 25 universitetinių aukštųjų mokyklų studentų bendrabučiai ir sutaupyta 4 GWh energijos. Atnaujinant valdžios ir valdymo institucijų pastatus buvo pakeista 500 m² langų ir lauko durų, modernizuotos katilinės ir daugiau nei 2 km šilumos trasų vamzdinių, atnaujinta 17 šilumos punktų.

Vykdamas **Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis 2006–2008 metų programą**, iki 2010 metų įgyvendinti 52 projektai ir sutaupyta 23 GWh energijos. Bendrasis atnaujintų pastatų plotas – 286696,19 m².

Įgyvendinus **Mokslo ir studijų institucijų renovavimo ir rekonstravimo 2007–2009 metų programą**, iki 2009 metų pabaigos buvo pabaigti 42 projektai ir sutaupyta 1 GWh energijos. Atnaujinimo darbai atlikti 67 mokslo paskirties pastatuose. Bendrasis atnaujintų pastatų šildomas plotas – 334762 m².

Įgyvendinus **Aukštųjų mokyklų studentų bendrabučių atnaujinimo programą (2006–2009 metai)**, iki 2010 metų pabaigos atnaujinimo darbai atlikti 78 bendrabučiuose ir sutaupyta 4 GWh energijos. Bendrasis atnaujintų pastatų šildomas plotas – 286568,86 m².

Įgyvendinus **Įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo 2004–2009 metų programą**, iki 2011 metų buvo įgyvendinta 18 projektų ir sutaupyta 11 GWh energijos.

Pagal **Specialiąją programą „Energijos taupymo projektų įgyvendinimas“ 2004–2008 metais** iš viso įgyvendinti 22 projektai ir sutaupyta 6 GWh energijos. Bendrasis atnaujintų pastatų (mokyklų, lopšelių–darželių ir ligoninių) plotas – 63365,3 m².

2003–2008 metų savivaldybių švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės ir kitos paskirties statinių statybos, rekonstravimo, remonto ir materialinio aprūpinimo programos. 2003 metais į programą įtraukti 82 objektai, 2004 metais – 86 objektai, 2005 metais – 85 objektai, 2006 metais – 87 objektai, 2007 metais – 94 objektai, 2008 metais – 105 objektai. Šiems projektams įgyvendinti iš viso buvo skirta 19244,96 tūkst. eurų. Už šias lėšas buvo atnaujinami lopšelių–darželių, mokyklų–darželių, mokyklų, sveikatos priežiūros įstaigų, socialines paslaugas teikiančių ir kultūros įstaigų pastatai, atnaujinti ir remontuoti savivaldybių administraciniai pastatai, rekonstruoti gatvių apšvietimo tinklai.

3. Pramonės sektoriuje įgyvendintos Priemonės:

Pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinių fondų Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „Aplinka ir darbus vystymasis“ VP3-3.4-ŪM-01-K priemonę „Energijos gamybos efektyvumo didinimas“** iš viso įgyvendinti 7 projektai (bendra projektų vertė – 16165,43 tūkst. eurų). Iš jų 3 pramonės įmonėse (bendra projektų vertė – 12980,48 tūkst. eurų). Per 2013 metus naujai įrengti ir (arba) atnaujinti 2 energijos gamybos įrenginiai, kurių galia yra 119 MW.

Pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinių fondų Ekonomikos augimo veiksmų programos 2 prioriteto „Verslo produktyvumo didinimas ir aplinkos verslui gerinimas“ VP2-2.1-ŪM-03-K priemonę „Procesas LT“** 2013 metais įgyvendinti 48 projektai (bendra projektų vertė – 1178,46 tūkst. eurų). Iš viso įgyvendinti 94 projektai (bendra projektų vertė – 3451,11 tūkst. eurų), buvo finansuojama 160 projektų.

Pagal **LAAIF programą**, kuri įgyvendinama **nuo 1999 metų**, 2013 metais finansavimas buvo skirtas 19-ai pramonės įmonių projektų. Finansavimas skirtas tokiems projektams kaip teršalų ir kvapų išmetimų į atmosferą mažinimo, atliekų perdirbimo technologijų įdiegimas ir nuotekų valymo įrenginių bei šilumos siurblio įrengimas (<http://www.laaif.lt/index.php?2993507421>).

Klimato kaitos specialioji programa yra įgyvendinama **nuo 2010 metų**, tačiau 2013 metais projektai pagal šią Priemonę nebuvo įgyvendinti.

Igyvendinant **EEE ir Norvegijos finansinius mechanizmus**, pagal NOR-LT09-ŪM-K-01 kvietimą teikti paraiškas, pagal 2009–2014 metų Norvegijos finansinio mechanizmo Žaliosios pramonės inovacijų programos Partnerystės projektų schemą užregistruota 13 projektų, kurių bendra prašoma investicijų suma 6182,52 tūkst. eurų. Pagal NOR-LT09-ŪM-K-02 kvietimą teikti paraiškas, pagal 2009–2014 metų Norvegijos finansinio mechanizmo Žaliosios pramonės inovacijų programos Mažųjų projektų schemą užregistruoti 6 projektai, kurių bendra prašoma investicijų suma siekia 869,44 tūkst. eurų.

Vadovaujantis įvairių **pramonės įmonių** pateikta informacija, siekiant didinti EVE ir taupyti energiją, nuo 2011 metų įmonėse **savo lėšomis** buvo įgyvendintos tokios Priemonės:

AB „Lifosa“ (2013 metai): elektros variklių keitimas, pavarų su dažnio keitikliais įrengimas, apšvietimo atnaujinimas, šilumos vamzdinių izoliacijos keitimas – sutaupyta šilumos kiekis 2,5 GWh, elektros – 2,34 GWh. Planuojama iki 2020 metų sutaupyti 11 GWh šilumos ir 12,95 GWh elektros.

AB „Achema“ (2013 metai): (a) susidėvėjusio siurblio, tiekiančio vandenį į katilus – utilizatoriaus pakeitimas nauju – sutaupyta energijos kiekis 0,13 GWh, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 0,91 GWh; (b) sumontuoti elektros srovės dažnio keitikliai deguonies kompresorių valdymui – sutaupyta energijos kiekis 0,134 GWh, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 0,938 GWh; (c) siurblio keitimas į mažesnio galingumo siurblį – sutaupyta energijos kiekis 0,023 GWh, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 0,161 GWh.

UAB „NEO GROUP“: (a) sandėlio apšvietimo šviestuvų su natrio lempomis pakeitimas į indukcinis šviestuvus (**2013 metai**) – per mėnesį sutaupyta 15,94 MWh elektros; (b) įtampos stabilizatorių su įtampos reguliavimo funkcija panaudojimas apšvietimo linijoms (**2013 metai**) – per mėnesį sutaupyta 4,68 MWh elektros; (c) į aukštatemperatūrio šilumnešio krosnis tiekiamo oro reguliavimo, pagal deguonies kiekį išmetamose dujose, įdiegimas katilinėse (**2012–2013 metai**) – per mėnesį sutaupyta 16,86 MWh elektros ir 28000 m³ dujų.

AB „Palemono keramika“ (2013 metai): (a) plytų ir blokų formavimo operatoriaus trijų darbo vietų apšvietimo atnaujinimas – sutaupyta energijos kiekis 0,001 GWh, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 0,007 GWh; (b) teritorijos apšvietimo atnaujinimas – sutaupyta energijos kiekis 0,012 GWh, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 0,084 GWh.

AB „Akmenės cementas“ (2011–2014 metai): klinkerio gamybos būdo pakeitimas – planuojamas kuro suvartojimo sumažėjimas nuo 1420 iki 870 kcal/kg klinkerio.

Siekiant sumažinti energijos vartojimo intensyvumą pramonės įmonėse, numatomos / numatytos jau? tokios **2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų** finansinės priemonės: „Auditas pramonei LT“ (biudžetas – 7,24 mln. eurų), „RES pramonei LT“ (biudžetas – 10,14 mln. eurų), „Kogeneracija pramonei LT“ (biudžetas – 3,47 mln. eurų) ir „Pramonės įmonių energetinis efektyvumas LT“ (biudžetas – 4,34 mln. eurų).

4. Transporto sektoriuje įgyvendintos Priemonės:

Nuo 1994 metų Lietuvoje yra privaloma **Kelių transporto priemonių techninė apžiūra**, kurios metu patikrinama transporto priemonių atitiktis nustatytiems techniniams ir aplinkosauginiams reikalavimams. Optimalus transporto priemonės variklio darbo suregulavimas tiesiogiai lemia degalų sąnaudas. Tyrimų rezultatais nustatyta, kad palaikant tinkamą kelių transporto priemonės techninę būklę, degalų sąnaudas galima sumažinti iki 15 proc. Nėra galimybių Priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytą energijos kiekį.

Pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinius fondus** (Kompleksinė ekologiško viešojo transporto plėtra) 2013 metais įgyvendinti EVE didinimo projektai 4 savivaldybėse. Atnaujintos 62 viešojo transporto priemonės.

2013 metais pagal **2007–2013 metų ES struktūrinių fondų** (Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetą – Esminė ekonominė infrastruktūra) priemonę „Valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros techninių parametrų gerinimas“ buvo įgyvendinami 2 projektai (nutiesta naujų ir rekonstruota esamų geležinkelių – 1,18 km), 34 projektai – pagal priemonę „Savivaldos transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra“ (nutiesta naujų ir rekonstruota esamų automobilių kelių (savivaldybių keliai ir gatvės) – 40,81 km).

2013 metais pagal **2007–2013 metų ES struktūrinių fondų** (Ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetą – Transeuropinių transporto tinklų plėtra) priemonę „Transeuropinės reikšmės automobilių kelių infrastruktūros pralaidumo didinimas, techninių parametrų gerinimas“ įgyvendinti 3 projektai (nutiesta naujų ar rekonstruota esamų TEN-T tinklo automobilių kelių – 29,46 km.), 3 projektai – pagal priemonę „Transeuropinės reikšmės geležinkelio linijų modernizavimas ir plėtra, reikiamos infrastruktūros sukūrimas viešiesiems logistikos centrams steigti“ (nutiesta naujų ar rekonstruota esamų TEN-T tinklo geležinkelio

kelių – 37,82 km; parengti 2 techniniai projektai), 4 projektai – pagal priemonę „Krovinių ir keleivių aptarnavimo infrastruktūros plėtra Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste“ (pastatyti ir rekonstruoti geležinkelio stočių keliai – 29,67 km; parengti 2 techniniai projektai; pagilintas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos kanalas – 14,5 m), 3 projektai – pagal priemonę „Tarptautinių oro uostų keleivių terminalų išplėtimas, skrydžių saugos ir aviacijos saugumo priemonių diegimas“, 1 projektas – pagal priemonę „Saugų eismą gerinančios inžinerinės infrastruktūros diegimas, miestų aplinkkelių tiesimas“ (nutiesta ir rekonstruota 9,18 km kelių).

Gera kelių danga, patogus kelių tinklas ir tinkamai organizuojamas eismas suteikia galimybę pasirinkti efektyviausią važiavimo režimą maksimaliai sumažinant suvartojamo kuro kiekį. **Kelių infrastruktūros gerinimas ir transporto grūsčių mažinimas** yra finansuojamas ir įgyvendinamas **2000–2015 metų laikotarpyje**, tačiau nėra galimybių Priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytą energijos kiekį.

Akcija „Diena be automobilio“ yra vykdoma nuo 2002 metų. Informacija apie akciją paskelbiama vietinėje ir nacionalinėje spaudoje, organizuojami renginiai mokyklose ir viešose vietose. Tyrimai dėl akcijos daromos įtakos automobilių srautui ir taršos mažinimui nėra vykdomi. Tokius tyrimus savo lėšomis atlieka tik kelios ES valstybės. Akcijos organizatorių (savivaldybių) skaičius pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Akcijos organizatorių skaičius

Metai	Savivaldybių skaičius	Metai	Savivaldybių skaičius
2002	12	2008	16
2003	21	2009	11
2004	18	2010	23
2005	25	2011	14
2006	21	2012	19
2007	17	2013	18

Vadovaujantis **transporto sektoriaus įmonių** pateikta informacija, siekiant didinti EVE ir taupyti energiją, 2013 metais įmonėse **savo lėšomis** buvo įgyvendintos tokios Priemonės:

AB Lietuvos geležinkeliai: geležinkelio stočių apšvietimo atnaujinimas – pakeista 258 vnt. prožektorių ir 116 vnt. šviestuvų į mažesnės galios įrenginius, sutaupytas energijos kiekis lygus 99,5 MWh; šviestuvų keitimas į ekonomiškus LED šviestuvus – pakeista 160 vnt. šviestuvų, sutaupytas energijos kiekis lygus 34,33 MWh; LED šviestuvų įrengimas viešosios geležinkelių infrastruktūros objektuose – pakeista 562 vnt., sutaupytas energijos

kiekis lygus 31,13 MWh; techninės įrangos priežiūra – sutaupyta energijos kiekis lygus 404,3 MWh.

UAB „Kauno autobusai“: patalpų šildymui įrengta 20 vnt. dujinių–spindulinių šildytuvų, juos naudojant per metus sutaupoma 64,8 MWh elektros.

UAB „Naujosios Akmenės autobusų parkas“: įsigyti 3 ekonomiškai autobusai ir sutaupyta 18,5 tūkst. litrų degalų.

AB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija“: apšvietimo įrangos atnaujinimas – pakeisti pramoniniai šviestuvai, sutaupyta energijos kiekis lygus 18,82 MWh; techninės įrangos atnaujinimas, sutaupyta energijos kiekis lygus 48,95 MWh.

Transporto sektoriuje iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais:

Pagal **Klimato kaitos specialiąją programą**, įgyvendinama **nuo 2010 metų**, Druskininkų savivaldybės administracijos projektui „Keleivinio keltuvo, siekiant sumažinti transporto priemonių sukeltą taršą, iš kurorto centro į slidinėjimo areną, įdiegimas“ skirtas 1,74 mln. eurų finansavimas.

2006 metais, diegiant **Automatizuotą transporto valdymo sistemą**, Vilniaus mieste buvo įrengta eismo reguliavimo ir valdymo infrastruktūra: eismo valdymo centras, eismo šviesoforų valdikliai, eismo šviesoforai (207 vnt.), automobilių eismo jutikliai, viešojo transporto prioritetų sistema, vairuotojų informavimo švieslenčių sistema (13 vnt.), eismo stebėjimo sistema (53 kameros 22 sankryžose), informacinė sistema internete (www.sviesoforai.lt), greičio matavimo sistema (12 vnt.).

5. Energetikos sektoriuje įgyvendintos Priemonės:

Pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinių fondų Ekonomikos augimo veiksmų programos priemonę VP2-4.2-ŪM-01-K „Elektros skirstymo sistemos modernizavimas ir plėtra“** 2013 metais buvo finansuojamas 1 projektas (bendra projekto vertė – 5625 tūkst. eurų). Iš viso įgyvendinti 7 projektai (bendra projektų vertė – 24400 tūkst. eurų), buvo finansuojama 14 projektų. Per 2013 metus pasiekta, kad 17 tūkst. elektros vartotojų elektros energija tiekiama patikimiau, naujai nutiestų elektros linijų ilgis yra 151 km. Pagal priemonę VP2-4.2-ŪM-02-K „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ 2013 metais įgyvendintas 1 projektas (bendra projekto vertė – 184 tūkst. eurų). Iš viso įgyvendintas 91 projektas (bendra projektų vertė – 91734 tūkst. eurų), buvo finansuojami 149 projektai. Per

2013 metus pasiekta, kad 105 tūkst. vartotojų šiluma bus tiekiama patikimiau ir pagerės tiekimo kokybė, modernizuota 80 km sutartinių 100 mm skersmens viengubų šilumos tiekimo sistemos vamzdžių. Vadovaujantis 11 energetikos įmonių pateiktais duomenimis, pagal Priemonę „Šilumos tiekimo sistemos modernizavimas ir plėtra“ šiose įmonėse per 2013 metus buvo sutaupyta 30,96 GWh.

Pagal **2007–2013 metų periodo ES struktūrinių fondų** Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonę VP3-3.4-ŪM-01-K „Energijos gamybos efektyvumo didinimas“ iš viso įgyvendinti 7 projektai (bendra projektų vertė – 16165 tūkst. eurų). Iš jų 4 energetikos įmonėse (bendra projektų vertė – 3185 tūkst. eurų). Pagal priemonę VP3-3.4-ŪM-02-K „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“ 2013 metais buvo finansuojama 19 projektų (bendra projektų vertė – 67892 tūkst. eurų). Iš viso įgyvendintas 21 projektas (bendra projektų vertė – 107274 tūkst. eurų), buvo finansuojamas 51 projektas. Per 2013 metus įrengus naujus energijos gamybos įrenginius, naudojančius biomasę, energijos gamybos pajėgumai padidėjo 18,5 MW. Energetikos įmonių duomenimis, įgyvendinant šią Priemonę, per 2013 metus sutaupyta 6,182 GWh.

Savanoriški susitarimai su energetikos įmonėmis yra pasirašomi nuo 2010 metų (2010–2011, 2010–2012, 2010–2015, 2011–2014, 2011–2013, 2010–2020 metai). Savanoriški susitarimai pasirašyti su 8 šilumos tiekimo įmonėmis, kurios įsipareigojo per susitarimo laikotarpį sutaupyti 355,38 GWh energijos. Savanoriškas susitarimas taip pat sudarytas su 1 elektros energijos perdavimo įmone, kuri per susitarimo laikotarpį įsipareigojo sutaupyti 2,2 GWh elektros energijos. Faktinis sutaupyta energijos kiekis per 2013 metus – 36,07 GWh. Bendrasis apskaičiuotas sutaupyta energijos kiekis nuo Priemonės įgyvendinimo pradžios iki 2013 metų (įmtinai) yra lygus 374,5 GWh.

Pagal **LAAIF programą**, kuri įgyvendinama nuo 1999 metų, 2013 metais finansavimas buvo skirtas 5 projektams energetikos įmonėse (<http://www.laaif.lt/index.php?2993507421>). UAB „Mažeikių šilumos tinklai“: Mažeikių biokuro katilinės, esančios Montuotojų g. 7, Mažeikiuose, kondensaciniame ekonomizaizeryje susidarančio kondensato valymo įrangos modernizavimas, padidinant jos pajėgumą ir pritaikant dumblo nusausinimui ir panaudojimui kurui. UAB „Birštono šiluma“: kondensacinio dūmų ekonomizaizerio įrengimas Birštono rajoninėje katilinėje. AB „Kauno energija“: katilinės rekonstrukcija, įrengiant dūmų kondensacinį ekonomizaizerį. UAB „Akmenės energija“: Katilinės, esančios Stadiono g. 3A, Akmenės rajone rekonstravimo

projektas. UAB „Baisogalos bioenergija“: Dūmų kondensacinio ekonomizerio su atskiru kaminu ir pagalbiniais įrenginiais įrengimas katilinėje, esančioje Maironio g. 36A, Baisogaloje.

Klimato kaitos specialiosios programos, įgyvendinamos nuo 2012 metų, lėšomis remiami projektai yra įgyvendinimo stadijoje, todėl duomenys bus pateikti kitose Ataskaitose.

Energijos apskaitos ir matavimo priemonių šiai apskaitai vykdyti įdiegimo reikalavimai yra nustatomi nuo 2002 metų. 2013 metų šios Priemonės įgyvendinimo rezultatai nurodyti 3–5 lentelėse pagal energetikos įmonių pateiktą informaciją.

3 lentelė. Šilumos skaitikliai⁴⁰

Įmonės pavadinimas	Bendrasis skaitiklių kiekis, vnt.	Įrengtų naujų skaitiklių kiekis	
		vnt.	proc. nuo bendrojo skaitiklių kiekio
Visiems vartotojams skirti šilumos skaitikliai ⁴¹			
UAB „Kaišiadorių šiluma“	175	33	18,8
UAB „Kretingos šilumos tinklai“	157	12	7,6
UAB „Birštono šiluma“	105	2	1,9
UAB „Vilniaus energija“	6412	59	0,9
UAB „Litesko“	3155	76	2,4
UAB „Varėnos šiluma“	254	57	22,4
UAB „Akmenės energija“	222	3	1,4
AB „Kauno energija“	4546	162	3,6
UAB „Radviliškio šiluma“	279	31	11
UAB „Raseinių šilumos tinklai“	103	3	2,8
UAB „Skuodo šiluma“	107	4	4
AB „Panevėžio energija“	2500	188	7,5
UAB „Mažeikių šilumos tinklai“	646	440	68
AB „Šiaulių energija“	1394	129	9,3
AB „Jonavos šilumos tinklai“	521	1	0,2
UAB „Plungės šilumos tinklai“	403	20	4,9
UAB „Kretingos šilumos tinklai“	157	12	7,6
UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	204	1	0,5
UAB „Fortum Joniškio energija“	140	5	3,5
UAB „Nemenčinės komunalininkas“	231	6	2,6
UAB „Pakruojo šiluma“	128	10	8
UAB „Šilalės šilumos tinklai“	161	1	0,6
Pirmosios apskaitos grupės vartotojams skirti šilumos skaitikliai			
UAB „Vilniaus energija“	166	2	1,2
UAB „Raseinių šilumos tinklai“	128	3	2,3
AB „Panevėžio energija“	40	4	0,1
Šilumos šaltiniams skirti šilumos skaitikliai			
UAB „Litesko“	46	1	2,2
UAB „Varėnos šiluma“	6	5	83,3
UAB „Raseinių šilumos tinklai“	16	1	5,9
UAB „Skuodo šiluma“	5	2	40

⁴⁰ Pateikti šilumos skaitikliai, kurie atitinka teisės aktų reikalavimus;

⁴¹ Neįskaičiuojant pirmosios apskaitos grupės vartotojams skirtų šilumos skaitiklių.

UAB „Plungės šilumos tinklai“	25	5	20
UAB „Fortum Joniškio energija“	7	1	14
UAB „Pakruojo šiluma“	8	2	25

4 lentelė. Elektros skaitikliai⁴²

Įmonės pavadinimas	Esamų skaitiklių kiekis, vnt.	Įrengtų naujų skaitiklių kiekis, vnt.	Įrengtų naujų skaitiklių kiekis, proc. nuo bendro skaitiklių kiekio	Daugiafunkciniai skaitikliai įrengti vartotojams, kurių $P_{leist.} > 50 \text{ kW}$, vnt	Pakeistų senų skaitiklių į elektroninius skaitiklius kiekis, vnt	Elektros sąnaudų, susidarancių dėl skaitiklių naudojamos galios, sutaupymas, kWh/metus
AB „Achema“	58			27		466
AB „Akmenės cementas“	5			5		
AB „Lifosa“	88	2	2	88	88	3850
AB „Lesto“	1648559	131071	8	25048	114573	740107

5 lentelė. Gamtinių dujų apskaitos sistemos⁴³

Įmonės pavadinimas	Dujų pristatymo vietos	Įrengtų naujų sistemų kiekis, vnt.	Bendras įrengtų sistemų kiekis, vnt.	Įrengtų naujų sistemų kiekis, proc. nuo bendro sistemų kiekio	Įrengtos sistemos		
					Su duomenų kaupimo galimybe	Su galimybe indikatoriuje matyti duomenis	Įrengtos nuotolinio nuskaitymo sistemos
AB „Lietuvos dujos“	7066	917	10027	9,15	–	121	121

Pažangių energijos skaitiklių įrengimas pas galutinius energijos vartotojus yra vykdomas nuo 2008 metų.

Vadovaujantis AB „Lesto“ pateikta informacija, 2012 m. rugsėjo mėn. bendrovė atliko Išmaniosios elektros energijos apskaitos tinklo vystymo Lietuvoje kaštų ir naudos analizę, kurį parodė, kad esamų elektros skaitiklių pakeitimas išmaniaisiais nesukuria papildomos vertės (naudos) nei elektros sektoriaus įmonėms, nei elektros energijos vartotojams, o išmaniųjų skaitiklių įdiegimo kaštai viršija gaunamą naudą.

Iki 2020 metų bendrovė planuoja prie NV sistemos prijungti išmaniuosius elektros skaitiklius, įrengtus verslo klientų objektuose, kurių leistinoji naudoti galia 30 kW ir daugiau bei juose per paskutinius 12 mėnesių buvo suvartota virš 8000 kWh energijos. Šiuo metu automatizuotu būdu bendrovė nuskaitymo apie 57 proc. bendro vartotojų suvartotos elektros kiekio.

Bendrovė šiuo metu svarsto galimybę vykdyti pilotinį išmaniųjų skaitiklių diegimo projektą pirmosios grupės (buitinių vartotojų) klientų sektoriuje. Pilotinio projekto metu planuojama tikrinti techninių sprendimų įgyvendinimo alternatyvas, taip pat įvertinti

⁴² Pateikti elektros skaitikliai, kurie atitinka teisės aktų reikalavimus;

⁴³ Pateiktos gamtinių dujų apskaitos sistemos, kurios atitinka teisės aktų reikalavimus.

investicijų dydžio, gautinų naudų ir kitas prielaidas, kurios būtų naudotinos, skaičiuojant išmaniųjų skaitiklių diegimą visoje ar dalyje Lietuvos teritorijos. Numatoma, kad šiame pilotiniame projekte dalyvaujantiems klientams, kurių suvartojamą elektrą apskaito išmanieji skaitikliai, informuoti bus naudojami namuose įrengti IHD (angl. In-home displays) ekranai bei informacija bus pateikiama bendrovės savitarnos svetainėje „Mano elektra“, kur vartotojai galės stebėti savo naudojamos elektros kiekius, matyti vartojimo istoriją, susipažinti su esamu mokėjimo planu ir panašiai.

AB „Lesto“ duomenimis 2014 m. sausio 1 d. prie NV sistemos buvo prijungti 20067 vartotojai.

AB „Lietuvos dujos“ kiekvienais metais įvertindama ir ekonominį aspektą, NV sistemų įrengimui skiria lėšas ir plečia šių sistemų bazę. Pastaruoju metu bendrovė skiria nemažą dėmesį ir investuoja į nedidelius bandomuosius NV sistemų diegimo projektus galutiniams vartotojams, suvartojantiems per metus iki 20 tūkst. m³. Siekiant įgyvendinti tokių sistemų diegimą, nedidinant skirstymo paslaugų tarifų, reikalinga ES finansinė parama.

UAB „Vilniaus energija“ įdiegusi NV sistemą, kuri nedelsiant informuoja kritinės situacijos ar avarijos atveju mobiliu telefonu, elektroniniu paštu, prie sistemos prisijungusiam vartotojui ekrane ar kitu pasirinktu būdu; surenka ir saugo duomenis; atlieka monitoringą, valdo šildymo, karšto vandens, vėdinimo ar kitų pasirinktų sistemų parametrus; generuoja specializuotas ataskaitas.

Vadovaujantis **energetikos įmonių** pateikta informacija, siekiant didinti EVE ir taupyti energiją, įmonės **savo lėšomis** įgyvendino tokias Priemonės:

AB LESTO (2013 metai): (a) „Tiek kiek reikia daugiabučiui: saugūs ir taupūs namai“ – per metus vidutiniškai sutaupyta 1,512 MWh elektros. Planuojama iki 2020 metų sutaupyti 10,584 MWh elektros; (b) „Tiek kiek reikia miestui: modernus gatvių apšvietimas“ **(2013–2014 metai)** – planuojama iki 2020 metų sutaupyti 34,96 MWh elektros.

UAB „Kauno energija“⁴⁴: (a) Noreikiškių katilinės rekonstrukcija įrengiant biokuru kūrenamą 4 MW galios vandens šildymo katilą **(2013 metai)** – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 12372 MWh šilumos;

(b) Ežerėlio katilinės rekonstrukcija įrengiant biokuru kūrenamą 3,5 MW galios vandens šildymo katilą **(2013 metai)** – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 4830 MWh šilumos;

⁴⁴ Iki 2020 metų pabaigos planuojami sutaupyti šilumos kiekiai apskaičiuoti, palyginant su numatomu šilumos kiekiu pagamintu esamais įrenginiais.

(c) Šilko katilinės rezervinio kuro ūkio įrengimas ir garo katilo DKVR 10/13 pritaikymas biokurui (I eilė) (**2013 metai**) – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 42000 MWh šilumos;

(d) Šilko katilinės rekonstrukcija, įrengiant 15 MW galios vandens šildymo katilą su 1,5 MW galios kondensaciniu ekonomizeriu ir dūmtakiu bei automatizuojant šilumos gamybos procesus (**2013 metai**) – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 31680 MWh šilumos;

(e) 18 MW galios dujinio vandens šildymo katilo įsigijimas ir įrengimas Pergalės katilinėje (**2013 metai**) – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 9000 MWh šilumos;

(f) Petrašiūnų elektrinės vandens šildymo katilo PTVM-100 Nr. 2 rekonstrukcija, įrengiant 10 MW galios dūmų kondensacinį ekonomizerį (**2013–2014 metai**) – planuojama iki 2020 metų pabaigos sutaupyti 240000 MWh šilumos.

AB „Lietuvos dujos“ (**2013 metai**): (a) dujų slėgio reguliavimo įrenginio rekonstravimas – sutaupyta 465 MWh šilumos; (b) katodinės apsaugos tiesioginio ir netiesioginio srovės nutekėjimo į gruntą stabdymas – sutaupyta 25 MWh elektros. Planuojama iki 2020 metų sutaupyti 100 MWh elektros; (c) administracinio pastato, esančio Aguonų g. 24, langų keitimas – sutaupyta 14 MWh šilumos. Planuojama iki 2020 metų sutaupyti 50 MWh elektros; (d) šilumos punktų, esančių Smolensko g. 3 ir Smolensko g. 5, atnaujinimas – sutaupyta 255 MWh šilumos; (e) taip pat AB „Lietuvos dujos“ viešai skelbiamuose leidiniuose publikavo straipsnius apie energijos taupymą, atliko rekomendacinio pobūdžio termovizines nuotraukas, naujiems arba nepagrįstai daug gamtinių dujų suvartojantiems vartotojams.

AB „Jonavos šilumos tinklai“ (**2013 metai**): elektros taupymo priemonės, tokios kaip siurblio dažnio keitiklio įrengimas, lauko teritorijos apšvietimo sistemos pakeitimas – sutaupyta 11 MWh elektros, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 60 MWh elektros.

UAB „Kauno energetikos remontas“ (**2013 metai**): (a) nestandartinių senų medinių langų keitimas į plastikinius penkių kamerų su stiklo paketais – sutaupyta 29 MWh energijos, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 85 MWh energijos; (b) dujinio spindulinio šildytuvo įrengimas – sutaupyta 16,4 MWh energijos, planuojama iki 2020 metų sutaupyti 32,8 MWh energijos.

UAB „Akmenės energija“ (**2013 metai**): kondensacinių ekonomizerių įrengimas katinėje – per metus planuojama sutaupyti 47,7 tūkst. m³ gamtinių dujų, sumažinti anglies dioksido CO₂ kiekį 90,4 t.

UAB „Raseinių šilumos tinklai“ (2012–2013 metai): 1 MW biokuro katilo su biokuro sandėliu įrengimas Ariogalos miesto katilinėje, – per metus planuojama sumažinti anglies dioksido CO₂ kiekį 315 t.

UAB „Plungės šilumos tinklai“ (2013–2014 metai): naujos šiluminės trasos įrengimas – per metus planuojama sumažinti anglies dioksido CO₂ kiekį 1302 t.

UAB „Šilalės šilumos tinklai“ (2013 metai): tiesioginio veikimo kondensacinio ekonomizerio įrengimas – planuojama sutaupyti 2000 MWh.

Balterma ir ko, UAB (2013–2014 metai): (a) termovizoriumi ištirta pastatų vamzdynų šiluminė izoliacijos kokybė; (b) atnaujinta pastatų šildymo ir karšto vandens vamzdynų izoliacija; (c) informacijos vartotojams apie šilumos taupymo būdus pateikimas internetiniame tinklalapyje; (d) gyventojų konsultavimas, apie galimybes taupyti šilumą.

UAB „Litesko“, UAB „Vilniaus energija“ (nuo 2013 metų) su Vilniaus miesto savivaldybės administracija: interaktyvus faktinio energijos vartojimo žemėlapis, kuriame vartotojai supažindinami su centralizuotai suvartojamos šilumos pokyčiais mieste.

UAB „Kaišiadorių šiluma“ (2013–2014 metai): valstybinių institucijų, mokymo įstaigų, asociacijų organizuojami mokymai, seminarai.

UAB „Šiaulių energija“ (2013 metai): šilumos vartotojų informavimo ir švietimo veikla.

Patvirtinta **2014–2020 metų periodo ES struktūrinių fondų priemonė** Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“. Lietuvos pramonės įmonių energijos suvartojimo intensyvumas dvigubai didesnis negu ES vidurkis. Pramonės įmonės produkcijos gamybai sunaudoja žymiai daugiau energijos negu kitų ES šalių įmonės. Tai tiesiogiai mažina pramonės įmonių konkurencingumą rinkoje ir didina produkcijos savikainą. Priemonės tikslas – skatinti įmones identifikuoti energijos vartojimo apimtis, nustatyti energijos vartojimo mažinimo galimybes ir numatyti atitinkamas priemones įmonių energijos vartojimo efektyvumui didinti. ES struktūrinių fondų lėšos Priemonei „Auditas pramonei LT“: 7 240 500,00 eurų.

Energetikos sektoriuje iki 2013 metų įgyvendintos Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais:

Pagal **2004–2006 metų periodo ES struktūrinių fondų** veiklų grupę „Energijos tiekimo tinklai“ buvo įgyvendinti 26 projektai. Dalis projektų buvo skirti esamų technologškai ir morališkai susidėvėjusių, 20–30 metų senumo aprūpinimo šiluma sistemų vamzdynų keitimui į bekanaliniu būdu paklotus poliuretanu izoliuotus plieninius vamzdžius

su stebėjimo sistema. Iš 26 įgyvendintų projektų, 22 projektai buvo skirti aprūpinimo šiluma sistemų trasų modernizavimui. Įgyvendinus projektus buvo pakeista 51,89 km magistralinių šilumos tiekimo tinklų, paklota 0,67 km naujų šilumos tiekimo trasų. Šalčininkuose vietoj rajoninių boilerinių, sumontuoti 99 nauji automatizuoti šilumos punktai, Anykščiuose buvo modernizuoti 93 šilumos punktai. Dėl pakeistų magistralinių šilumos tiekimo tinklų, nuostoliai trasose sumažėjo apie 16 GWh, modernizavus arba įrengus naujus šilumos punktus buvo sutaupyta 6,86 GWh. Kiti 4 projektai buvo skirti elektros skirstomųjų tinklų bei susijusios infrastruktūros modernizavimui, hidroelektrinės rekonstrukcijai, dujų fiksavimui.

Pagal veiklų grupę „Katilinių atnaujinimas ir pritaikymas naudoti kitas kuro rūšis“ buvo įgyvendinta 14 projektų. Įgyvendinus projektus buvo pastatyta moderni dujomis kūrenama termofikacinė elektrinė, modernizuotos katilinės įrengiant ekonomizerius, senus mazutą kūrenančius katilus pakeičiant į dujas arba biokurą deginančius katilus.

Pagal veiklų grupę „Vietinių ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimas energijos gamybai“ buvo įgyvendinti 4 projektai: UAB „Plungės bioenergija“ pastatyta nauja medienos atliekas deginanti elektrinė; padidintas sieros rūgšties gamybos absorbcijos proceso metu išsiskiriančios šilumos panaudojimas AB „Lifosa“. Tai leido padidinti elektros gamybą AB „Lifosa“ elektrinėje iš utilizuotos šilumos mažiausiai 25 GWh per metus; viešojo įstaiga „Juodupės komunalinis ūkis“ pastatyta nauja biomasę deginanti katilinė, bendra instaliuota galia sumažinta nuo 30,2 MW iki 7 MW, atsisakyta taršaus kuro – mazuto; rekonstruota AB „Panevėžio energija“ Rokiškio rajoninė katilinė.

6. Įgyvendintos Horizontaliosios priemonės:

Įgyvendinant STR 2.05.01:2005 „Pastatų atitvarų šiluminė technika“ (2005–2013 metai) reikalavimus šildymo sistemos efektyvumo koeficientas yra $\eta=0,98$, o pastatuose statytuose iki 2005 metų, pagal STR 2.05.01:1999, $\eta=0,93$. Bendras sutaupyta energijos kiekis iki 2010 metų šalyje taikant šį statybos techninį dokumentą – 340 GWh. 2011 metais gyvenamuosiuose pastatuose sutaupyta 68,35 GWh energijos, viešuosiuose – 12,75 GWh. 2012 metais gyvenamuosiuose pastatuose sutaupyta 44,1 GWh energijos, viešuosiuose – 5,2 GWh. 2013 metais gyvenamuosiuose pastatuose sutaupyta 46,0 GWh energijos, viešuosiuose – 10,2 GWh.

STR 2.05.01:2013 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas“ taikomas gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų energiniam naudingumui ir pastatų konstrukcijų šiluminėms techninėms savybėms projektuoti. Šie reikalavimai yra įgyvendinami nuo

2013 m. gruodžio 18 d. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Igyvendinant **STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“** reikalavimus įrengiamos efektyvesnės pastatų inžinerinės sistemos, mažėja šilumos kiekio poreikis pastatuose ir galima sumažinti sunaudojamos energijos kiekį. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Igyvendinant **STR 2.01.09:2005 „Pastatų energinis naudingumas. Energinio naudingumo sertifikavimas“** reikalavimus siekiama užtikrinti, kad statybos objektai ir jų įranga būtų suprojektuota ir įrengta taip, kad, atsižvelgiant į vietovės klimato ir gyventojų komforto sąlygas, energijos suvartojimas būtų mažesnis; siekiama, kad nauji pastatai atitiktų minimalius energinio naudingumo reikalavimus ir pastatų energinį naudingumą didinantys veiksniai būtų išnaudojami optimaliai. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Horizontaliosios priemonės **šildymo katilų ir šildymo sistemų efektyvumo tikrinimo**⁴⁵ tikslas – nustatyti pastatuose įrengtų ne mažesnės kaip 20 kW vardinės atiduodamosios galios ir naudojančių neatsinaujinantį kietąjį arba skystąjį kurą šildymo katilų nuolatinį efektyvumo tikrinimą bei šildymo sistemų su senesniais kaip 15 metų katilais vienkartinį efektyvumo tikrinimą, siekiant, kad katilų bei šildymo sistemų efektyvumas atitiktų ekonomiškai pagrįstus reikalavimus. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Šildymo sistemų atitikties energinio efektyvumo reikalavimams tikrinimo⁴⁶ poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Šildymo sistemų atitikties tikrinimo metu įvertinama:

⁴⁵ Pastatuose įrengtų šildymo katilų, naudojančių neatsinaujinantį kietąjį arba skystąjį kurą, kurių vardinė atiduodamoji galia ne mažesnė kaip 20 kW, bei šildymo sistemų su senesniais kaip 15 metų ir ne mažesnės kaip 20 kW vardinės atiduodamosios galios šildymo katilais, naudojančiais neatsinaujinantį kietąjį arba skystąjį kurą, efektyvumo tikrinimo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 4-73 „Dėl Pastatuose įrengtų šildymo katilų, šildymo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų efektyvumo tikrinimo reglamentų patvirtinimo“. (Negalioja nuo 2013 liepos 9 d.)

⁴⁶ Pastatų šildymo sistemų su didesnės kaip 20 kW vardinės atiduodamosios galios šildymo katilais energinio efektyvumo didinimo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2012 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. 1-256/4-1205 „Dėl reglamentų patvirtinimo“

1. šildymo sistemos prieinamų dalių, tokių kaip šildymo katilai, cirkuliaciniai siurbiai, valdymo ir kontrolės įranga, šilumos paskirstymo sistemos, šildymo prietaisai, atitiktis nustatytiems energinio efektyvumo reikalavimams;
2. šiluminio naudingumo koeficientas;
3. šildymo katilo varдинės atiduodamosios galios atitiktis pastato šildymo poreikiams.

Horizontaliosios priemonės **pastatų oro kondicionavimo sistemų efektyvumo tikrinimo**⁴⁷ tikslas – nustatyti pastatuose įrengtų didesnės kaip 12 kW varдинės atiduodamosios galios oro kondicionavimo sistemų nuolatinį efektyvumą tikrinimus, siekiant, kad kondicionavimo sistemos efektyvumas atitiktų ekonomiškai pagrįstus reikalavimus, o varдинė atiduodamoji galia – pastato vėsinimo poreikiu. Nėra galimybių Horizontaliosios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Pastatų oro kondicionavimo sistemų atitikties energinio efektyvumo reikalavimams tikrinimo⁴⁸ poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Atitikties tikrinimo metu įvertinama: oro kondicionavimo įrangos naudingumo koeficientas ir varдинės atiduodamosios galios atitiktis pastato vėsinimo poreikiams.

Įgyvendinant Horizontaliąją priemonę **mokesčio už aplinkos teršimą lengvata** ekonominėmis priemonėmis skatinami teršėjai mažinti aplinkos teršimą, vykdyti atliekų prevenciją ir tvarkymą, neviršyti nustatytų teršalų išmetimo į aplinką normatyvų, taip pat iš mokesčio kaupiamos lėšos aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti. Nėra galimybių Horizontaliosios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Su energijos vartojimu susijusių gaminių ženklinimo rezultatas, kad gaminių etiketėse ir standartinėse gaminių vardinių parametrų lentelėse nurodytas suvartojamas

⁴⁷ Pastatuose įrengtų oro kondicionavimo sistemų, kurių varдинė atiduodamoji galia didesnė kaip 12 kW, efektyvumo tikrinimo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 4-73 „Dėl Pastatuose įrengtų šildymo katilų, šildymo sistemų ir oro kondicionavimo sistemų efektyvumo tikrinimo reglamentų patvirtinimo“. (Negalioja nuo 2013 liepos 9 d.)

⁴⁸ Pastatų oro kondicionavimo sistemų, kurių varдинė atiduodamoji galia didesnė kaip 12 kW, energinio efektyvumo didinimo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2012 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. 1-256/4-1205 „Dėl reglamentų patvirtinimo“

energijos ir kitų svarbių išteklių kiekis leidžia vartotojui pasirinkti efektyviausius gaminius. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Horizontaliosios priemonės **ekologinis projektavimas** tikslas – pagerinti gaminių ekologiškumą per visą jų gyvavimo ciklą (žaliavų parinkimą ir naudojimą; gamybą; pakavimą, transportavimą bei platinimą; įrengimą ir eksploataciją; naudojimą; ir gyvavimo pabaigą), ekologinius aspektus sistemingai įtraukiant pačiame ankstyviausiame gaminio projektavimo etape. Nėra galimybių Horizontalios priemonės poveikį įvertinti kiekybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį.

Horizontaliosios priemonės **informacinė, švietėjiška, mokomoji veikla** poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Informacijos apie efektyvų energijos vartojimą suteikimas vartojus skatina taupyti energiją ir diegti energiją taupančias priemones.

Horizontaliosios priemonės **kvalifikavimo ir sertifikavimo sistemos** poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Kvalifikuotų specialistų kokybiškai atliktos paslaugos prisideda prie galutinės energijos taupymo. Valstybės įmonės Energetikos agentūros suteikta auditoriaus kvalifikacija energijos vartojimo auditui atlikti: 2010 metais – 53 asmenims, 2011 metais – 6, 2012 metais – 8, 2013 metais – 8 asmenims. Valstybės įmonės Statybos produkcijos sertifikavimo centro suteikti pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų atestatai: 2007 metais – 123 asmenims, 2008 metais – 85 asmenims, 2009 metais – 113, 2011 metais – 17, 2012 metais – 107, 2013 metais – 121 asmeniui. Pastatų, kuriems suteiktas energinio naudingumo sertifikatas, pasiskirstymas pagal energinio naudingumo klases 2007–2010 metais:

6 lentelė. Pastatų, kuriems suteiktas energinio naudingumo sertifikatas, pasiskirstymas pagal energinio naudingumo klases 2007–2010 metais

Metai	Energinio naudingumo klasė							Viso
	A	B	C	D	E	F	G	
2007	-	183	178	17	11	-	-	389
2008	1	444	292	55	36	1	-	829
2009	6	629	672	191	118	13	10	1639
2010	2	519	586	117	93	6	2	1325

2011 metais išduoti 2325 pastatų energinio naudingumo sertifikatai, 2012 metais – 4078 pastatų energinio naudingumo sertifikatai, 2013 metais – 39977 sertifikatai.

Igyvendinant **EVE įpareigojimų sistemą ir alternatyvias politikos priemones** bendras Lietuvos galutinio energijos suvartojimo taupymo tikslas, pradedant 2015 metais, iki 2020 gruodžio 31 dienos yra 11,677 TWh (apskaičiuota suminiu metodu). Jį apskaičiuojant, nepažeidžiant Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio 3 dalies, buvo taikomi Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio 2 dalies a ir c, d punktai. Taip pat, atsižvelgiant į 7 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą, į skaičiavimus nebuvo įtrauktas visas transporto sektoriuje suvartotas energijos kiekis. Šis tikslas bus pasiektas įgyvendinant EVE įpareigojimų sistemą ir ją derinant su alternatyviomis politikos priemonėmis. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija yra atsakinga, kad šis tikslas būtų pasiektas. Pirmasis Įpareigojimų sistemos etapas trunka nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d. Antras etapas nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Energijos vartojimo auditas ir energijos naudojimo vadybos sistemos. Lietuvoje įgyvendinant programas, skirtas didinti EVE, yra atliekami energijos vartojimo audita. Kaip pavyzdį galima paminėti Daugiabučių atnaujinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos patvirtinimo“, kurią įgyvendinant atlikta per 700 auditų. Įgyvendinant viešosios paskirties renovavimo programas rekomenduojama, o siekiant gauti paramą iš ES struktūrinės paramos strategijos 2007–2013 metų laikotarpiu pagal Sanglaudos veiksmų programos priemones „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu“ ir „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu“ – privaloma atlikti pastato energijos vartojimo auditą vadovaujantis Išsamiojo energijos, energijos išteklių ir šalto vandens vartojimo audito atlikimo viešojo naudojimo paskirties pastatuose metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 4-184 „Dėl Išsamiojo energijos, energijos išteklių ir šalto vandens vartojimo audito atlikimo viešojo naudojimo paskirties pastatuose metodikos patvirtinimo“. Pagal Sanglaudos veiksmų programos priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu“ atlikti 304 audita, pagal priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimo projektai, atitinkantys BPD 1.2 priemonės naudos ir kokybės vertinimo kriterijus“, atliktas 21 auditas, o pagal priemonę „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu“ atlikta 318 auditų. Energijos vartojimo audito metu įvertinami energijos nuostoliai pastatuose, pateikiamas pagrįstas energijos taupymo priemonių planas energijos nuostoliams sumažinti bei nurodomos reikalingos investicijos tų priemonių įgyvendinimui.

Ilgalaikis pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo planas tikslas – nustatyti pagrindines valstybės nuostatas ir kryptis investicijų telkimui viešosios ir privačios nuosavybės formos gyvenamųjų ir komercinės paskirties pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo srityje. Lietuvos trumpalaikis nacionalinio pastatų fondo atnaujinimo tikslas iki 2020 metų – atnaujinti energetiškai neefektyvius gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus, didinant jų energijos vartojimo efektyvumą. Lietuvos ilgalaikis nacionalinio pastatų fondo atnaujinimo tikslas iki 2030 metų – tęsti ir toliau plėtoti 2015–2020 metais pradėtą pastatų atnaujinimo politiką.

Iki 2013 metų įgyvendintos Horizontaliosios Priemonės, turinčios poveikį energijos taupymui 2013 metais:

Horizontaliosios priemonės **Nacionalinė energetikos strategijos** poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Siekiant įgyvendinti Nacionalinės energetikos strategijos tikslus, kas ketveri metai yra tvirtinamas Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo planas, kuriame nurodomos konkrečios priemonės tikslams pasiekti. Strategijos tikslai ir uždaviniai energijos efektyvumo srityje: pradedant 2008 metais per 9 metus sutaupyti 9 proc. galutinės energijos; toliau gerinti visų energijos rūšių vartojimo efektyvumą taip, kad 2025 metais lyginamosios energijos sąnaudos pastatuose, įvairiuose įrenginiuose ir prietaisuose, technologiniuose procesuose ir transporto sistemose būtų artimos išsivysčiusių ES valstybių rodikliams.

Horizontaliosios priemonės **Nacionalinė energijos vartojimo efektyvumo didinimo 2006–2010 metų programos** poveikio įvertinti kokybiškai ir apskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį nėra galimybės. Organizacinės, teisinės, ekonominės, technologijų tobulinimo ir diegimo, taikomųjų mokslinių tyrimų, visuomenės švietimo ir informavimo priemonės sudaro sąlygas galutinės energijos taupymui.

STR 2.05.01:1999 „Pastatų atitvarų šiluminė technika“ tikslas – mažinti pastatuose suvartojamos energijos sąnaudas. Apskaičiuotas sutaupytas energijos kiekis, taikant reglamentą – 251 GWh.
